qui cōtemnūt docere humiliter ea q̄ ſciūt ⁊ nequeūt mōſtrare recte ea q̄ ſapiūt: rōne. i. itellectu q̄m poſiti ī faſtigio. i. ſupbia ⁊ faſtu deſpiciūt mētes merētiū. i. deſiderātiū doctrinā faſtidiēdo. i. q̄ſi faſtidiū eis gererēt. hi ēt arrogātes nec referūt cām ſue ſciētie ī delatorē: alibi in deū datorē ⁊c. ſciētie. i. deū glorioſuȝ a quo oē datū optimū ⁊ omne bonū ꝑfectū. In hūc dico nō referūt cām ſue ſciētie: ſȝ reſpiciūt ꝓpriā excellētiā in ſe ſolū exiſtimātes ea q̄ ſciūt ꝓpria ſcire excellētia. Et inde ſcđo arrogātes ꝓſequit̄ di.

ſedulitas nunq̄ fideliter hoīem inſtruxit. ¶ Hi ſunt qui q̄d ſciunt humiliter docere contēnunt. Et q̄ rōne ſapiūt recte mōſtrare nequeunt. q̄m in faſtigio poſiti mētes merētium deſpiciūt faſtidiēdo. nec in delatorē ſciētie cauſam referunt. ſed ꝓpriam in ſe reſpiciūt excellētiā. Hi etiā ſunt qui fimbrias dilatāt. philateria magnificant. in publicis ſpectaculis eminentiora ſedilia querunt. ⁊ ab omnibus rabbi nomine vocari et ſalutari deſiderant. Tales ſiquidem omnium bonorum collectio iure ſedulitatis ablato a ſe relegabit. ¶ Cum autē bone inquiſitionis tyro legendi cauſa ſcholas intrauerit: rigore intrinſecus aſſumpto conſiderādum eſt: vt aurore tpe cōtinuo ſubmiſſa voce incipiat: ore rotundo mediocriter aſcēdēdo: neminē niſi maxima vigeat neceſſitas expectando. Q̄m ſi magiſtratus diligentia aliquos vltra debiti tp̄is ſpatium expectare p̄ſumpſerit: hos ſi q̄dē pigritiei mora confundet ireq̄ ſe rancore comminuet. Cum autē pigritiei diſcipulus dormitationis artifex magiſtri nouerit ſedulitatē: aut maturi⁹ feſtinabit: aut pudore cōfuſus in huius opprobriū dormitabit. ¶ Sȝ nō faciat: vt Aſſuerus poeta p̄cipit: queȝ Dromonis Caſtoris diſcipuli pigrities nequit in riſum excitare eo vero more quotidiano ad primā ſtertēte vnguibus ſcabri membratim muſicuȝ melos facientibus oculiſq̄ lippientib⁹: luceq̄ explorātibus: matutini laboris in ſcholiſq̄ ne res pagat̄ cōſortib⁹ aduenientibus ſic aiebat. Lucis rubore diei aurore: ne adhuc rubor confundit̄. Illis itaq̄ negātib⁹ mediaȝ ptē diei creberrime ſomnolētus expleuit: grās deo agēdo. maluit eñ ſa-

Hic etiā ſup. arrogātes ſunt q̄ dilatāt. i. extendunt fimbrias. i. veſtimētorum. Appetūt eñ quotidie epulari ſplēdide atq̄ indui purpura ⁊ byſſo vt eis dicatur ecce vel aue rabbi. Vel ſic dilatāt. i. rotūdo ore manifeſtāt ⁊ declarāt fimbrias. i. ſciētias ſuas ⁊ magnificāt philateria ſua i. vanas arrogātes. Mat. xxiij. Dilatant eñ philateria ſua ⁊ magnificāt fimbrias. Hi etiā ſunt q̄ q̄rūt ſedilia. i. recubit⁹: eminētiora. i. p̄ia ī publicis ſpectaculis: atq̄ deſiderāt ſalutari. i. ſalutādo vocari noīe rabbi. i. magiſtri. Et ſubbdit oīs collectio i. cet⁹ hoꝝ ſcholariū relegabit. i. ſeparabit tales. ſ. arrogātes a ſe ⁊ h̄ ablato. i. remoto iure ſedulitatis al's ſodalitatis ⁊ ſcientie. ¶ Cū aūt bone ⁊c. In hac parte ipſe Boe. poſtq̄ poſuit p̄cepta magiſtros regulantia tam quo ad ſe q̄ȝ quo ad alios ⁊ hoc quo ad moꝝ atq̄ norme honeſtateȝ: hic facit hoc idē quo ad doctrine adminiſtrationem. Et diuidit̄ hec pars in duas partes: ſm q̄ duplex eſt doctrine adminiſtratio. Eſt eñ vna p modū lectiōis atq̄ declaratiōis. Altera vero p modū argumētatiōis. In p̄ia ergo pte determinat de norma magiſtros regulante circa ſcholariū informationē q̄ in lr̄a ꝯſiſtit. Scđo facit hoc idē circa formationē quē in diſputatiōe radicat̄. ſcđa ibi. Si cā differēdi ⁊c. Prima adhuc in duas. naȝ p̄mo facit q̄d dictum eſt. ſcđo cauſam dicti ſubiūgit ibi nouell⁹ magiſter bone inquiſitiōis. i. doctrine ⁊ ſciētie itrauerit ſcolas cā legēdi cōſiderādū eſt ſup. ab ip̄o magiſtro vt aſſumpto rigore intrinſec⁹ ſup. quēadmodū p̄dictū eſt cū dicebat̄ ſupra in eodē. c. ſit rigidi⁹ hoc ergo rigore aſſumpto tpe aurore. i. matutino incipiat ſup. lectioneȝ cōtinuo ſubmiſſa voce. i. baſſa. aſcēdendo tñ mediocriter ore rotūdo. i. pleno et hoc expectando nemineȝ niſi maxime neceſſitas vigeat. i. incūbat. ¶ Q̄m ſi ⁊c. cauſaȝ addit q̄ in litera ptȝ. q2 tarde veniendi licentiaȝ ſic faceret: ⁊ cum ferre non poſſet ſeip̄m ira diſrūperet. Itē alia cā. q̄m cum diſcipul⁹ artifex dormitationis pigritiei alibi. Cū aūt dor. ⁊ pi. di. ar. ⁊c. nouerit ſedulitateȝ. i. curioſitatē magiſtri aut feſtinabit ſe maturius. i. citi⁹: q2 veniet ad horam debitam aut certe confuſus pudore ſup. obriſum ſocioꝝ: dormitabit in opprobriuȝ hmōi. Sed nō fa. ⁊c. In hac parte Boe. exemplū quoddam circa p̄dicta ſubiungit. Et p̄mo ꝓponit ip̄m exemplum. ſcđo id ꝓſequitur: ibi. Eo vero. Et di. Magiſter in quam mane vt predictum eſt incipiet: neq̄ ſcholares quoſq̄ expectabit rationibus ſupradictis: neq̄ faciet vti Aſſuerus poeta fecerat. quem pigrities Dromonis diſcipuli Caſtoris nequiuit excitare in riſum id eſt deriſionem. Et inde exemplū ſuum ꝓſequens duo

facit. nam p̄mo dt quō ſe dromo gerebat in exercitio ſcholaſtico. ſcd̄o quō in menſa ſe geſtabat: ibi. Dum aliqñ. Pͥa in duas. nā p̄mo dt quō ſe in mane geſſerat. ſcd̄o quō media die: ibi. Si vͦ. Item pͥo facit qd̄ dictū eſt. ſcd̄o quādā falſā cautelā q̄ vſus fuit ſubiūgit: ibi. Malui ⁊c. Et dt. Eo enim ſup. Dromone quotidiano more ſtertēte. i. dormiēte ad primā. i. vſqꝫ ad illā horā qua p̄ma canitur: ⁊ hoc vnguibꝰ ſcabris. i. ſcabioſis ⁊ aſp̄is agētibꝰ vel agitātibꝰ. i. ſcalpādo faciētibꝰ mēbratim. i. ꝑ mēbra muſicū melos. i. ſonū quaſi muſicum:

ni capitis habere duriciem ꝙ inſani peritiā. Si vero meridiane diſputationi plerūqꝫ adeſſet: natiuū morē excedere neſciens naſo vigilāte ſtertebat: affinibuſqꝫ ob porcine corroſionis ſtrepitum prebebat faſtidia. dum aūt aliqñ holera ſecundas eiꝰ delitias hauriret ora hiatui: lumina ſommo commiſit. Manus vero lꝫ ſordida in catino aliquid prendebat: ſopor tñ ei nociuus extitit dum cibaria incarcerare queſiuit. Ad quē fructum maturitatis. O Martiane ſociorū chariſſime creditis hunc peruenire veſtra ſiquidē nouit intentio. ¶ Sed ſi differēdi cauſa meridianus doctor ſtudium adierit: precauendum eſt ne ſophiſtico polleat apparatu: nec tetris moueatur difficultatibꝰ ſꝫ ſtudioſa premeditatione oībus armatus intrepidus adeat lites: eaſqꝫ facili mēte componat: ⁊ illud quod quiſqꝫ obiecerit ita memorie diſponat vt detegendi tempore a via rationis non recedat: ſed ordine competenti enigmata dilucidandi moderatione aſſumpta explicite exoluat. ¶ Si vero maxima vt aſſolet diſcretorum mētibus accidat dubitatio in differēdo ſtudijs vtendū eſt deliberādo ⁊ quod naturalibꝰ motibus mens exagitata dictauerit cōſcientie in craſtinum perferendū eſt. Eodemqꝫ modo ſi difficilimum

qr ſeſcalpēdo quaſi muſicā harmoniā ꝯcitabat: ⁊ ſimiliter exiſtens lippientibus oculis atqꝫ explorantibꝰ ſup. nunc apertis: nunc iterū clauſis lucē matutini laboris. i. matutine lectionis aiebat. i. dicebat. ſup. ſequitur conſortibꝰ ſuis aduenientibꝰ vel audientibꝰ aiebat inquā ne. i. nunquid adhuc res. i. lectio matutina peragitur. i. fit in ſcholis. ne. i. nunquid confunditur adhuc rubor auroreꝰ rubore lucis diei: q. d. eſt ne adhuc dies: qd̄ vltra negantibus illis ſcꝫ conſocijs ip̄e Dromo ſomnolētus. i. plenꝰ ſomno expleuit. i. cōpleuit vel compoſuit: creberrime. i. ſepiſſime ita. ſ. dormitādo mediā partem diei. i. vſqꝫ ad meridiē: ⁊ hoc agendo. i. referendo gratias deo: qr tam bñ ꝙ ſuauiter i ſomnis mēbra refouiſſet. Et cautelā ſuā falſam ſubiungens di. maluit enim ſubaudi dromo ip̄e. i. magis voluit habere duriciā. i. obtuſitatem ſani capitis ꝙ peritiam id eſt ſapientiā inſani. Deinde ponit quomodo ip̄e dromo ſe circa diē gerebat. vnde dicit ſi accideret ꝙ idem dromo adeſſet diſputatiōi meridiane ip̄e neſciens extendere. i. ſuperare vel perimere morem natiuū: quo neceſſe erat vt dormiret: continuo ſtertebat. i. dormiebat ſolo naſo vigilante. Alia litera vigente: ⁊ ſtertendo reſonante: qꝫ pro ⁊ p̄bebat faſtidia id eſt nauſeā atqꝫ tediū affinibus i. cōſocijs ob ſtrepitū porcine corroſionis vel coaſſatiōis: ⁊ hoc ꝑ ſimilitudinē dictū eſt. Poſtremo oñdit quō hic dromo i mēſa ſe habebat ⁊ dicit. Dum hic dromo ad menſam extitiſſet tāto ſomno deditꝰ extitit: dū hauriret ꝓ ſorberet poſuit holera i. caules exiſtētia ſcd̄as delitias eiꝰ: ꝯmiſit ora hiatui. i. voragini: ⁊ ꝯmiſit lumina ſomno. Vͦ ꝓ ſꝫ: lꝫ manꝰ ſordida prēdebat aliqd̄ in catino. i. diſco: tñ ſopor. i. ſomnꝰ extitit ei nociuꝰ dū q̄ſiuit incarcerare. i. deglutire cibaria: qr tm̄ ſomnꝰ eū opp̄ſſerat: vt q̄cūqꝫ incepiſſet ſomno retraheret. q̄re alloquēs Bo. Mar. di. O martiane chariſſime ſociorꝫ ſiquidē ꝓ certe veſtra intētio alibi dilectio: nouit ad quē fructū maturitatis ⁊ laboris ſui creditis ꝑuenire hūc dromonē. q. d. imo nouit: qr ad nullū fructū vnqꝫ pertingere valebit.

¶ Sꝫ ſi differēdi cā meridianꝰ ⁊c. Superiꝰ Boe. docuit q̄liter magiſter ſe habere debeat in docendo diſcipulos ⁊ hoc q̄ ad lectionū exercitiū. hic facit hoc quo ad diſputationū certamē. Et diuidit hec pars i duas ptes. Nā p̄mo ponit documēta circa hāc ptē. Scd̄o q̄dā icidētia ſubiūgit ibi. Aliad uertēdū. Pͥa adhuc i duas diuidit ſꝫ duo documēta q̄ ponit. ſcd̄a ibi. Si vͦ maxima. Pͥa ergo ponit p̄mū documētū qd̄ tale eſt. Si meridianꝰ doctor adierit ſtudiū cā differēdi. i. diſputādi: p̄cauendum eſt ſummopere magiſter ip̄e polleat: alias palleat: apparatu ſophiſtico. i. ne vtatur rōnibꝰ ſophiſticis: ⁊ caueat ne moueatur tetris. i. obſcuris difficultatibꝰ ſꝫ armatꝰ ſtudioſa p̄meditatione. i. ſtudio premeditato adeat. i. intret: vel audiat: vt alibi lites. i. diſputationes q̄ ſunt lites ſcholaſtice: intrepidus: qꝫ pro ⁊ componat. i. declaret eas facili mēte: hoc eſt facilitate opinionis cōcordet: ⁊ caueat et diſponat. i. ordinet memorie illud qd̄ q̄s ſibi obiecerit ſup. diſputādo. ita. i. tali modo: vt tempore detegendi id eſt ſoluendi ⁊ enodandi non recedat a via rationis: ſed accepta moderatione id eſt modeſtia dilucidandi id eſt declarandi: exoluat vel diſſoluat id eſt declarat explicit id eſt manifeſte enigmata id eſt obſcuritates ⁊ ſophiſmata ſibi repoſita ordine competēti. ſubaudi queadmodū ꝓpo-

ſita ⁊ obiecta ſunt:nõ poſterius p̃rimo:atq̧ primũ poſterius euoluẽdo. Si vero ⁊c. ſi in diſputatiõe dubitatio maxia accidat:vt ſolet mẽtibꝰ diſcretoꝝ:vtẽdũ eſt ſtudijs deliberãdo q̃d rñdẽdũ:⁊ qꝺ mẽs exagitata.i.cõmota naturalibꝰ motibꝰ ꝯſciẽtie dictauerit.ſubaudi ex deliberatiõe hmõi illud ꝓfe-rendũ.i determinãdũ eſt publice in craſtino.i.die ⁊ lectiõe ſequẽti. Eodẽ mõ.ſ. queãdmodũ p̃fatũ ẽ ſup.faciẽdũ ẽ.ſi q̃d difficillimũ magiſter fuerit p̃meditatꝰ:qm̃ ipm̃ cõmẽdãdũ etiã eſt diſcretiõe. Alia

quid quis p̃meditatus fuerit diſcretioni (al's diſpu-tatiõi) eſt cõmẽdãdũ. Facilius em̃ diſſerẽdo plerũq̧ difficultatis ſcintillula inuenit̃:ꝙ ſi ſtudij obſeruãtie cõmitteret̃:qm̃ nõ in altero tm̃ ſcientie ꝟitas reperit̃ vt dicit Ariſto. ¶ Aiaduertendũ etiã ꝙ tribꝰ modis in traditiõibꝰ vti ſolet diſcretoꝝ cognitio. Nouis ſiq̇dem ⁊ inuſitatis editiõibꝰ ſolet gloriari veteribus te-triſq̧ diſcipuloꝝ mẽtes palliare:vetuſtiſſimis tm̃ ino-natis ⁊ tãq̧ a ꝓprijs riuis manãtibꝰ credẽtiũ intelli-gẽtias excitare. ¶ Si q̇s ꝟo hoꝝ diſcipuloꝝ ſagaci-tatẽ oblectauerit:archiſcholari iniũgendũ eſt: vt vel eis recordatiõis ſeriem fidel'r imprimat:vel exarandi diligẽtiã ꝯmẽdet. Magnũ ſiq̇dẽ ex his vtilitatis fo-mẽtũ colliget̃. ¶ Ut aũt ad magr̃atꝰ apicẽ tp̃e perue-niat diſcipulus ſtudio cõtinuitatis immorãdũ eſt:re-ceſſuq̧ ſecretiori;lʒ ſanguineꝰ exiſtat inſiſtẽdũ eſt: ne ſtrepitꝰ aſſiſtẽtiũ mẽtẽ hebetet:vel migrãtiũ rixa con-fundat intellectũ nullis vĩculis vitales ſpũs ĩpediẽti-bus. Honeſtati em̃ magis cõſentaneũ eſt:vt ſecreta rimãdo ſolitariꝰ magiſter exiſtat ꝙ libellos extrahẽ-do cũctis p̃ñtiam ſuã exhibeat. Nõne detractiõis fi-lius magiſtri ſedulitatẽ: libellis extrahẽdo aſpiciẽs

lr̃a hʒ diſputatiõi.⁊ verius ꝑʒ ex ſequẽti-bus apparet. Et rõnẽ ſubdẽs di.em̃ ꝑ q̇ ſcintillula difficultatis reperit̃ plerũq̧ fa-ciliꝰ diſſerẽdo.i.diſputãdo ꝙ̃ ſi cõmittere-tur obſeruãtie ſtudijs:qꝺ ꝯfirmãs dicit qm̃ inquit Ariſto.ſubaudi in topicis. Ueritas ipſa nõ tm̃ reperit̃ ĩ altero.i.in vno ſʒ repi-tur in pluribꝰ.i.in multis. Aiaduertẽdum eſt ⁊c. In hac ꝑte Boe.ponit q̇nq̧ incidẽ-tia.ſcꝺm ibi. Si q̇s hoꝝ.tertium ibi.vt ad magr̃atꝰ.q̇rtũ ibi. Si ꝟo primeuo tp̃e ⁊c. quintũ ibi. Nubila lʒ q̇nq̧. Primo ponit primũ documẽtũ. Nã aliquis poſſet dice-re. O Boe.iam ꝓbatũ eſt ⁊ oſtenſum q̃uo magiſter in diſputatiõe ſe hr̃e debeat: ſed adhuc latet q̃s rõnes facere dʒ vt diſputã-tium ore diſputatio cõpetẽtius diſſoluat̃. Et ad hoc rñdẽs di.ꝙ cognitio diſcretoꝝ magr̃oꝝ vti ſolet in traditiõibꝰ⁊ diſcepta-tionibꝰ tribꝰ modis:⁊ h̃ ẜm tria magr̃oꝝ gñã. Sunt em̃ quidã ſubtiles:q̇dam ſubti-liores:⁊ q̇dam ſubtiliſſimi. Solẽt em̃ q̇dã gloriari.i.glorioſe vti editionibꝰ.i. rõnibꝰ ⁊ documẽtis nouis ⁊ inuſitatis:⁊ h̊ q̇dem ad tertiũ genus magr̃oꝝ dictũ eſt. Solẽt etiã alij palliare mẽtes diſcipuloꝝ veteri-bus.i.antiq̇s ⁊ tetris.i.obſcuris rõnibꝰ: ⁊ hoc quo ad primos magr̃os. Sũt ⁊ tertij q̇ ſolẽt excitare.i.cõmouere itelligẽtias ex-cedẽtiũ ſcholariũ editiõibꝰ ⁊ rõnibꝰ vetu-ſtiſſimis.i.antiq̇ſſimis:ſʒ innouatis ⁊ vtũ-tur eis tãq̧ manãtibꝰ a ꝓprijs riuis.i.ſciẽ-tijs eoꝝ. Et hi ſunt q̇ ẜm genꝰ ſcʒ medio-criter ſubtiliũ ãplectunt̃. ¶ Si q̇s ꝟo hoꝝ diſciplo͂ꝝ. Hic ponit ſcꝺm ĩcidẽs qꝺ ẽ ta-le. Diceret forte aliq̇s ſi pueri atq̧ ſchola-res q̃õnes atq̧ rõnes ꝑ mgr̃os adductas ad plenũ intelligere nequeãt: q̇d agendũ Ad hoc rñdẽs di.ꝙ ſi ſcholares diſputatiõi aſſiſtẽtes ĩtelligere nequeãt rõnes magr̃i ĩ mediũ addu-ctas:⁊ tñ rõnes ipſe eos declinauerint:tũc ſcholares ipſi iũgẽdi ſunt.i.ſociãdi archiſcholari.i.bacca-laurio:vt ipſe ĩprimat eis fideliter ſeriẽ recordatiõis.i.modũ recordãdi atq̧ etiã intelligẽdi: vel etiã idẽ archiſcholares cõmẽdet.i.informet:⁊ oſtẽdat eis ſcholaribꝰ diligẽtiã exarãdi.i.ſcribẽdi: alibi ſic Archiſcholari iniũgẽdũ eſt:vt eis recordatiõis ſerie.i.ordine fidel'r ĩprimat exarãdi diligẽtia: cõmẽ-det ⁊c.qm̃ magnũ fomẽtũ.i.augmẽtũ vtilitatis colligit̃ ex his.ſ.priuatis informatõibꝰ. ¶ Ut aũt ad magr̃atꝰ ⁊c. Hic ponit tertiũ incidẽs Boe.q̇ poſſet q̇s dicere poſtq̃ iam magr̃ oĩa illa exequit̃ quẽ-admodũ in ſuperioribꝰ edoctũ eſt:dʒ ne ipſe exhinc relĩnq̃re ſtudiũ ⁊ ſolũ exercitio ſcholaſtico intẽdere Ad qꝺ dicit Boe.ꝙ nõ. Et duo facit.nã primo dicit magr̃m cõtinuo adherẽdũ ſtudio. Scꝺo q̇bꝰ in locis oñdit ibi. Receſſuſq̧ ſecretori:⁊ di.primo ꝙ ſicuti ĩmorãdũ eſt.i.vacãdũ ẽ:ſtudio ꝯtinuitatis.i. cõtinuo vt diſcipl's ꝑueniat ad apicẽ mgr̃atus.q.d.ſic q̊ʒ ꝯtinuo ſtudẽdũ eſt mgr̃o:vt apicẽ ipm̃ ma-giſterij ꝯſeruet:⁊ locũ ſtudij oñdẽs inq̇t:q̧ ꝓ ⁊ eſt inſiſtẽdũ.i.cã ſtudij ĩmorãdũ receſſu.i.loco ſecretio-ri:lʒ ꝓ q̃uis magr̃ ipſe ſanguineꝰ exiſtat.ſanguine aũt vt ſuprꝰ iam demõſtratũ ẽ in locis aptis ame-nis ⁊ iocũdis informãdi ſunt.hoc tñ nõ obſtãte in locis ſecretis magiſter ſtudere dʒ:⁊ h̃ ne ſtrepitus aſſiſtẽtiũ hebetet mẽtẽ vel cũ in ſtudio. Et ſilr̃ ne ſtrepitꝰ vel rixa migrãtiũ.i.murmur trãſeũtiũ ꝯfun-dat eiꝰ intellectũ:ſʒ ſit in loco q̇eto ⁊ mũdo ⁊ purgato ab oĩbꝰ vinculis ĩpediẽtibꝰ vitales ſpũs magi-ſtri. Et reddẽs cãm dictoꝝ dicit. Cõſentaneũ em̃ magis ẽ honeſtati magr̃oꝝ vt magr̃ rimãdo.i. req̇-rẽdo ſecreta exiſtat ſolitariꝰ q̃ʒ ꝙ exhibeat p̃ñtiam ſuã cũctis extrahẽdo.i.exponẽdo libellos: ſubau-di in apertũ:nõne ꝓ nũquid em̃ detractionis filius ſup.quicũq̧ fuerit aſpiciẽs ſedulitatẽ ſcʒ magi-

ſtri in extrahēdo.i.in publicū ponēdo libellos:cauſa ſtudij mediaret inquinatū:quid:i.aliquid malū vtiq₃ opinaret.q.d.cū ita ſit ꝙ forte oculus nequā malū ex hac publica oſtēſione opinaret:honeſti⁹ eſt magiſtrū quēcūq₃ vt ſtudeat loco ſolitario ſeſe recipe. ¶ Si vo. Hoc ē quartū incidēs circa pdicta occurrēs:⁊ ē tale. Poſſet nēpe qs dicere oia ſiqdē bn̄ ⁊ optime digeſta ſunt: ⁊ hoc circa hos magros q̄ ſcholariū copiā habēt.quid aūt de his quib⁹ nō plenū eſt auditoriū:ſurda pn̄tia atq₃ comitat⁹ penitus abrupt⁹ rñdēs di.vt in lr̄a. Et duo facit ſm duos modos in lr̄a poſitos. ſcd̄a ibi. Munerib⁹ tn̄. Prima adhuc in duas. nam primo quoddā documētu₃ ſiue quē dā modū circa incidēs ponit. Scd̄o cām eius ſubiungit ibi. Paucoꝝ eni. Et dicit. Si diligētia magiſtrātis copiā diſcētiū: ſc₃ ſcholariū nō habuerit pmeuo tpe:nō tepeſcat.i.deſiſtat ab īceptis idcirco.i.ꝓpterea.⁊ hoc ne euaneſcat.i.recedat alibi nec euaneſcat depoſita ſpe:ſ₃ quāto rari⁹ eſt ſibi adiutoriū.tāto acri ſtudio inſiſtat: q₃ pⁱ ⁊ pbeat.i.exhibeat.ſe i ꝯflictu.i.lucta ſcholaſtica: q̄ diſputatio eſt ſtrēnue.i.ardue:vt ſic ꝯtigat honorē.l₃ cū paucis. Et rōnē pdictoꝝ reddēs duo facit. Na₃ pmo rationē pōit. Scd̄o exēplū quoddā circa hoc annectit ibi. Nōne.⁊ dicit. Em̄ ꝑ qꝛ nos Boe. vidim⁹ multos dilinitos.i.inſignitos ſtudio pfūditatꝭ ītitulari.i.laudari ſtrēnue.i.magnifice: vigēte tn̄ cōſortio paucoꝝ diſcipuloꝝ. Et exēplū circa h̄ qd̄ dixerat. Ne ſpe ⁊c.ponēs de theophraſto dicit. Nōne theophraſt⁹ ille magiſter exiſtens artifex ſubtilitatis:⁊ ſuffult⁹ ornatu paucoꝝ nōne ipſe abiecit curā regēdi ⁊ h̄ defraudat⁹ ſpe regiminis affuturi.q.d.imo:qd̄ tn̄ ſc₃ abijcere regēdi curā egit incōſulte:ſ₃ certe egiſſet cōſultius ſi ſe exhibuiſſet commēdabilē obſeruantie ſtudij. ¶ Munerib⁹ tn̄ ma.⁊c. Hoc eſt ſm documentū circa pdictū incidēs attēdendū:⁊ duo facit. Nā pmo modū ponit quo ſcholares hr̄e poſſit. Scd̄o antipophoriſat:vl̄ ſaltem notabilē quoddā circa h̄ pōit ibi. Pietatis vero. Et dicit ꝙ ſi magiſter audientiū nō habuerit copiā:modus eſt vt eos ſibi munerib⁹ coemat ⁊ cōducat exēplo Leontini:cui⁹ qdē diſcretio acqſiuit ſibi mūerib⁹.i.donis ꝯſortiū multorū:cēſuit em̄.i.eſtimauit pulchri⁹ ſic degere.i.viuere.al's egere.i.pauptati icūbere:q₃ deſtitui cetu diſcētiū idest ſcholariū. ¶ Pietatis vo ⁊c. Hic Boe. quoddā notabile circa pdicta pōit quo erogationē eleemoſynaꝝ paupib⁹ faciēdā ꝯmonet:⁊ h̄ ſi mgr̄o ſuppetat reꝝ facultas. Et duo facit. Nā pmo facit qd̄ dictū ē. Scd̄o hāc erogationē ſummope ꝯmēdat ibi. Que em̄ pclarior. Et dicit rector ſcholariū delinit⁹.i.munit⁹ vel inſignit⁹.ābitu pietatis.i.ipſamet pietate tenet.ſ.iure charitatis mulcere.i.fouere corda diſcipꝉoꝝ degētiū.i.viuētiū in pauptate.⁊ hoc diſcētiū ſtudioſe ⁊ diligenter:nō qdē diſcholis mulcere iquā cibarijs ⁊ calceis:q₃ ꝑ ⁊ veſtib⁹:⁊ ſi nō nouis ſaltē tritꝭ.i.laceratis ⁊ āntiqs:⁊ hoc dico ſi facultas ſua ſuppetit. Ultra em̄ poſſe viri nō vult de⁹ vlla reqri:q₃ ꝑ ⁊ magiſter ipe ſubueniat ipis ceteris donatꝭ.i.donis.alij q̄₃ pmiſſis:alibi donatiuis.ſil'r q̄₃ ſubueniat eis ꝯſilio ꝯcitatiuo:h̄ ē admoneat eos atq₃ ꝯcitet vt pus q̄₃ ſtudiū relinquāt poti⁹ eleemoſynas recepturi ab eo vl' ab alijs veniāt. ¶ Que em̄ pclarior. In hac pte cōmēdat erogationē paupib⁹ ſcholarib⁹ factā di. Que em̄ erogatio.i.eleemoſyna eſt pclarior.i.nobilior vel ſuauior illa:q₃ q̄ ē facta viris ſcholaribus:q.d.nulla.alibi ſic. Que em̄ pclarior natureq₃ ſuauior ⁊c.qm̄ cōfouere.i.mulcere ſcholarē his.i.erogationib⁹ in qb⁹ exhibitio donātis eſt minima ꝓportio.i.remotio.al's ꝓmotio.i.vtilitas ⁊ cōmoditas recipiētis maxima:eſt pclarius.i.beatius ⁊ nobilius q̄₃ delinire.i.fouere deteſtabiles incurſus hiſtrionum atq₃ meretricum. ¶ Nubila ⁊c. Hoc eſt quintū ⁊ vltimum incidens qd̄ circa predicta cōtingere poſſet:qd̄ eſt fortune aduerſitas. Et duo facit in hac pte. Nā pmo circa hoc incidēs documētum ponit. Secūdo

q̄d inq̄natum meditaretur: vtiq₃. ¶ Si vero primeuo tpe magiſtrātis diligētia copiā diſcētiū nō habuerit:idcirco nō tepeſcat:nec ſpe depoſita euaneſcat: ſ₃ tāto acrius ſtudiis inſiſtat: ſeq₃ i cōflictu ſtrēnue pbeat:vt ſic l₃ cū paucis honorē cōtingat. Paucoꝝ eni cōſortio multos delinitos ꝓfunditatis ſtudio vigēte frequēter vidim⁹ ſtrēnue ītitulari. Nōne Theophraſtus ſubtilitatis artifex paucoꝝ ſuffultus ornatu:ſpe defraudat⁹ regēdi curā abiecit: qd̄ tn̄ incōſulte egit: cōſulti⁹ em̄ egiſſet ſi ſe ſtudij obſeruātie cōmēdabilē exhibuiſſet. ¶ Munerib⁹ tn̄ magri Leōtini diſcretio multoꝝ ſibi acqſiuit cōſortiū. Pulchri⁹ eni ſic degere cēſuit:q̄ diſcētiū cetu deſtitui. ¶ Pietatis vo ambitu ſcholariū rector delinit⁹ diſcipuloꝝ corda i paupertate degētiū:ſtudioſeq₃ diſcentiū mulcere tenet:ve₃ cibarijs calceis.veſtib⁹ ſaltē tritis ſi facultas ſuppetit:ceteriſq₃ donatis ſubueniat:cōſilioq₃ vt decet concitatiuo. ¶ Que em̄ pclarior nature que ſuauior q̄ veris ſcholarib⁹ erogatio: Preclari⁹ eſt em̄ cōfouere ſcholarē his in qb⁹ eſt minima donātis exhibitio maxima vo paupis recipiētis ꝓportio q̄ hiſtrionu₃ et meretricū deteſtabiles incurſus delinire. ¶ Nubila

ipſum documētū exēplo ꝯfirmat ibi. Proh. coꝛrādi. Et vt ꝫ ipſa fortuna. qñqꝫ exiſtat nubila. i. aduerſa: tñ cura. i. ſtudij ſollicitudo magiſtrātis. i. magiſtri nō deſperet ꝓpter hoc ſꝫ regēdo al's gerēdo ſe ſemꝑ curialiter. i. equanimiter ꝑferat. i. patiat̄ viriliter. i. aīo forti: incurſus. i. aduerſitates fortunaꝝ. ſperando ſemꝑ diutiꝰ ⁊ meliꝰ euētuꝝ: ⁊ ſi faciat queādmodū Coꝛrādꝰ ille magiſter. q̄ cū fortūa ſibi nō ſemꝑ arrideret: ſcholas dimiſit: ⁊ deſperationē icurrebat. Et iō inq̄t. Proh interiectio deteſtātis ē nec put

licet qñqꝫ foꝛtuna exiſtat: nō tñ magiſtratis cura deſperet: ſed ſemꝑ curialiter regēdo icurſus viriliter ꝑferat dulciꝰ expectādo. Proh Coꝛrādi putād a trāſactio. ¶ Si aūt ob feſtiui tꝑis impulſum delitiarū loca viſitare placuerit: ſemper cetus ſui nobilioꝛes foꝛmaqꝫ eminentioꝛes docentis ſecū habeat diſcretio: ne quaſi deſtitutus ſolatio a multis videatur vel ne in periculum excitetur. Maronis ſaltus felicium diſcipuloꝛum pꝛiuari cetu indoluit. ¶ Licet autem in ſcholis rigidus exiſtere debeat: tñ ingreſſu ſalutādo deuotus permaneat: in ſermone modeſtus: iocūdus tranſmigrātibus: comes alludentibus: fidelis ammonitu commoꝛantibus. caſtitate cautus: affinibus: ne ſuſpirantis naſi fetoꝛem ſi quis fuerit amicabilis ebibat affinitas. ¶ Extrema p̄ſentis voluminis extat cōpilatio: de magiſtrātibus quos liberalibus nouerca diſciplinis egeſtas fines cōpulerit inuadere alienas. Et de illis quos natalis patrie renouauerit dulcedo: aliquid ſub compendio dicamus. ¶ Cū aūt ob egeſtatis cām repellēde lucri q̄rat q̄s odoꝛē dulciſſimū: cōſiderādū eſt: vt ſaluo magiſtratꝰ honoꝛe parcitati quātū q̄at inſiſtat: veſtibus medio

interiectio eſt aſpiratur quouis pacto ſꝫ Mācinellū. Proh trāſlatio. i. incōſtantia. Coꝛrādi huiꝰ magiſtri ē putāda. i. reſpuāda. ¶ Si tñ ob ⁊c. Poſtqꝫ Boe. in p̄cedētibꝰ poſuit normā atqꝫ modū magiſtros ipſos regulādi tā quo ad ſe qꝫ q̄ ad diſcipulos ſuos: ⁊ hoc tā in moꝛibꝰ qꝫ in regulis: in cōꝑatiōe ad alios in diſcipulis: hic ponit q̄dā alia documēta. Et diuidit hec ps in duas partes ſm duo documēta q̄ ponit. ſcđa ibi. Licꝫ aūt in ſcholis. ⁊c. Pꝛia in duas. nā pꝛio documētū ponit. ſcđo cāꝫ ſubiūgit. tertio exemplo coꝛroboꝛat. ſcđa ibi. Ne quaſi. tertia ibi. Maronis ſaltꝰ. ⁊ legēdo hoc totū vſqꝫ i ſcđm documētū di. pꝛio. Cū magiſtro placuerit viſitare loca delitiaꝝ ob impulſum feſtiui tꝑis diſcretio docētis habeat ſemꝑ ſecum melioꝛes ſui cetꝰ. i. ſuoꝝ ſcholariū atqꝫ ēt eminētioꝛes. Foꝛma eñ eminēs coꝛꝑis animi etiā excellentiā cōiter repꝛeſentare ꝑhibet̄: et hoc ideo fiat. ne magiſter ipſe a multis videat̄ eſſe deſtitutꝰ ſolatio. i. ſolamine: vel etiā ne excitet̄. i. commoueat̄ in ꝑiculuꝫ. Ue eñ hōi ſoli: qm̄ ſi ceciderit nō habebit ſubleuātē. Et mala q̄ exinde poſſunt euenire ſi p̄dicta nō obſeruent̄: exēplo oſtendēs di. Saltꝰ eñ. i. trāſitꝰ ſolitarius. Maronis foꝛte Uerg. di. vel adulteꝝ idoluit. i. valde doluit ꝑuari. i. deſtitui. cetu. i. ſocietate feliciū ſcholariū foꝛte malū quoddā ex ſolitario ſuo trāſitu Maroni euenit: q̄d quale fuerit Boe. tamen hic nō expꝛeſſit. ¶ Licet aūt in ſcho. ⁊c. Hoc eſt ſcđm documētum q̄ magiſtros infoꝛmat qualiter ſe erga alios a ſcholaribus ꝑus agere debeāt. Et vt magiſter ipſe ſcholariū licꝫ debeat eē rigidꝰ in ſcholis: ſubaudi queādmodū ſuperiꝰ eodē. c. declaratū eſt. vbi dicebat rigidꝰ ⁊c. Tū magiſter dꝫ eē deuotꝰ ingreſſu. i. in trāſitu ſuo coꝛā ꝑplo. alibi tñ in ingreſſu ⁊ egreſſu ⁊c. Et hoc dico ſalutādo quēlibet ſm ꝯditiōes ſuas: dꝫ eē in ſmone modeſtꝰ trāſmigrātibꝰ. i. cū p̄tereūtibꝰ iocūdus atqꝫ alludētibꝰ. i. ſibi ꝯgruētibꝰ comes. i. ſociꝰ: aut potiꝰ comis. i. dulcis ⁊ affabilis: ſicqꝫ ꝯmoꝛātibꝰ. i. ſecū habitātibꝰ fidelis ammonitu. i. ammonitiōe ſalubꝛi: atqꝫ ēt affinibꝰ. i. vicinis cautꝰ. i. aſtutus caſtitate q̄ſi dicere velit ſi nō caſte viuere poſſit: coꝛā vicinis faciat tñ vt ſi q̄d ſiniſtrū egerit: vicinis nō inoteſcat: vt q̄d caſte fieri neq̄at ſaltē caute exeq̄t̄. Et huiꝰ cāꝫ ſubdēs inq̄t. Et hoc iō vt dictū eſt fieri dꝫ: ne affinitas amicabilis. i. amica vicinitas ebibat. i. ſubtrahat fetoꝛē ſuſpirātꝫ: al's ſpumātis. i. inquinātis naſi. q. d. vt imediate ſupꝛa ſuppletū eſt: ⁊ metaphoꝛica locutio eſt. ¶ Extrema huiꝰ voluminis extat cōpilatio. Hec ē ſcđa pars huiꝰ vltimi capituli in q̄ poſtqꝫ Bo. determinauit ⁊ poſuit diuerſaꝝ magiſtroꝝ diuiſionē ⁊ moꝛes eoꝝ q̄ i locis ſtudioꝝ p̄ncipalioꝛibꝰ. ſ. athenis ⁊ rome habitāt documētis regulauit. hic mō i hac ſcđa p̄ncipali parte huiꝰ capituli vult oñdere q̄uo ſe debēt hr̄e illi q̄ hñt curā regēdi ſcholas i caſtris vel i villis p̄fata ſtudioꝝ circūiacētibꝰ: pauꝑtate ꝯcluſi. Et diuidit̄ hec ps i duas ꝑtes. In pꝛia p̄mittit intētū ſuū. In ſcđa ipſꝫ ꝓſequit̄: ibi. Cū ob egeſtatis cāꝫ. Dt di. Extrema. i. vltia cōpilatio p̄ntis voluminis extat. i. vt dicamꝰ aliq̄d ſub compēdio. i. ſub bꝛeuitate de magiſtrātibꝰ illis q̄s egeſtas. i. pauꝑtas exiſtēs nouerca. i. ꝯtraria ⁊ inimica liberalibꝰ diſciplinis cōpulerit inuadere fines. i. regiōes alienas: ⁊ ſiliter qꝫ de his quos dulcedo natalis patrie reuocauit ſubaudi: vt ibidē cōmoꝛēt: ⁊ de his in tertia parte p̄ncipali. Cū aūt ⁊c. Aūt ꝓ ſꝫ: cum q̄s ob cām egeſtatis repellēde q̄rat odoꝛē dulciſſimū lucri ſubaudi: in ꝑtibꝰ alienis: tūc ꝯſiderandū eſt vt magiſtratꝰ ipſe inſiſtat. i. intēdat quātūq̄ueat. i. poterit parcitati: ⁊ hoc honoꝛe dico ſaluo: qꝫ ꝓ

cribus inhiat. ⁊ ſcholarium regimini ꝑcipue indulgeat. Pueriſq; primo prebeat vultuȝ benignum: parentibuſq; eoꝝ benigniorem affatum: docēdiq; aditum ſpondeat benigniſſimum: vt ſic nō ſolum puerorum corda ꝓmolliat: verumetiam parentuȝ pecuniaȝ extrahat: famāq; ex hoc afferat. Schole vero iura regaliter defendat: ordine docendi priꝰ edocto perutatur. ❡ Eiſdem etiam aliquātulum adultis rigidum ſe exhibeat: ipſorūq; ora ad recte ⁊ ornate loquēdum componat: digitoſq; ad ſcribenduȝ cōſtringat ad legendum oīno cōformet: rigore iuſtitie cōcomitante: vt ſic nō ſolū in doctrina: verumetiā in facetia conueniat. Ludēdiq; ſpatiū tempeſtiue cōcedat docendiq; beneficiū nullo caſu ſubtrahat. ❡ Si vero cōtumacem ſuperbūq; inuenerit: dulciter eū caſtiget: exemplaq; morum proponat quibus reprimat. alioquin parentum aſſenſu virgis affligitur: vt ſic ad vnguem caſtigatus euadat: ne deſperatus in ignomiā cadat. ❡ Cū aūt magiſtrātis dilectio etate infrigidatos: ſtatualeſq; planeticos ſcholaſtici introitꝰ habuerit ꝑticipes: ſi correctiōis lima apud eos vti nequiuerit ſenio ꝯfectis arridēdū eſt ſtatualibꝰ ingemiſcēdū: planeticiſq; fauoris ſimulacro ē ꝯgaudēdū. Calamiſtratos circis hirſutꝫ purat: fucoq; ꝑfuſos lachrymis irrigātibꝰ gulā ꝑfundat. Molles caute eijciat: ne mēt

⁊ cōſideret etiā vt inhiet veſtibꝰ mediocribꝰ: ſubaudi tñ honori magiſtrali dignis: iuxta ꝑmiſſa ꝑcepta. atq; idulgeat. i. intēdat ꝑcipue regimini ſcholarū. Et cū magiſter in aliquis ptibꝰ curā regiminis ſuſceperit: debet ꝓbere pmo ⁊ ꝓncipaliter pueris ſup. informādis vultū benignū. in parētibꝰ aūt eoꝝ affatū benigniorē. ⁊ ſpōdeat. i. ſuadeat tā pueris q̄ȝ parētibꝰ ad itū. i. introitū docēdi benigniſſimū. ⁊ hoc vt nō ſolū ꝓmolliat. i. mollificet atq; molliēdo ad ſe attrahat corda pueroꝝ: verum pro ſed extrahat etiam pecuniā parentū ſup. qua neceſſitati ſue mederi valeat: atq; efferat i. deportet famā ſup. redolentem: ex hoc i. ex hac ſua benignitate. Siſr aūt cuȝ hec oīa geruntꝰ defendat nihilominus regaliter. i. viriliter iura ſchole: ⁊ hoc ordine. i. modo docendi edocto. i. demōſtrato ꝑius i. in prioribus perutatꝰ. ❡ Eiſdē etiā aliquātulū adultis. In hac pte Boe. oſtendit qūo magiſter ſe habere dȝ erga diſcipulos iaȝ adultos. Et dicit ꝙ ſi magiſter habuerit diſcipulos iā pene adultos tūc exhibeat ſe eiſdem adultis rigidū quēad modū de rigore ſupra dictū eſt atq; cōponat. i. ordinet ora ſ. eoꝝ. ſ. adultorum ad loquendū recte. i. cōgrue q̄ ad grāmaticā: ⁊ ornate quo ad rhetoricā atq; cōſtringat. i. diſponet digitos eoꝝ ad ſcribendū: atq; conformet eos oīno ad legēdū: ⁊ hoc dico cōcomitāte rigore iuſtitie. ſ. ſcholaſtice. et ratione quare oīa hec ſic fieri debeant: et ſpecialiter huius: cum dicit rigore iuſtitie ⁊c. ſubiūgit di. hec iō fieri debēt vt ſcholares ipi ꝑficiāt: nō ſolū in doctrina: ſȝ etiā in facetia hoc eſt moribus atq; virtutibꝰ. ⁊ ſubdit Magiſter etiam cōcedat tempeſtiue. i. tempore debito ſcholaribꝰ ſpatiuȝ ludendi atq; ſic nullo caſu eis abſtrahat beneficium docendi. ❡ Si vero cōtumacē ſuperbūq; inueniat. Hic oſtēdit Boe. qūo magiſter ſe habere debet circa rebelles. Et dicit ꝙ ſi magiſter inuenerit: queȝ i. aliquē cōtumacē q̄ȝ ꝑ ⁊: vel ſupbū: ipm dulciter caſtiget: hoc eſt verbis dulcibꝰ ⁊ exhortabilibus ad bonum corrigat: atq; increpet: ipſiq; exempla ꝓponat: quibus a ſua cōtumacia atq; ſuperbia reprimatꝰ. ꝙ ſi nullo mō verbis ac monitis charitatiuis ⁊ dulcibꝰ ſimiliter ⁊ exēplis minime corrigi valeat: affligat. i. corripiatꝰ virgis ⁊ vberibꝰ: ⁊ hoc dico fiat cū aſſenſu parētū. Et rōnē ſubdēs inqt. vt ſic ſup. ille cōtumax euadat caſtigatꝰ ad vnguē. i. ad ꝑfectiōeȝ: nec cadat oīno i ignominiā. i. inſaniā q̄ſi deſperatus. Alij legūt vel vt ſit: vel ſi icorrigibilis ē ipe deſperatꝰ cadat i ignominiā. i. eiectionē ignominioſaȝ ⁊ vbi ne deſperatꝰ vel oīno deſperatꝰ ⁊c. ❡ Cū aūt ⁊c. In hac pte Boet. poſtq̄ȝ documēta ꝑmiſerat qūo magiſter ſe habere dȝ circa illos diſcipulos q̄ ſunt correctioni ſubmiſſi: hoc facit idē circa eos q̄ extra correptiōis limā penitꝰ reponuntꝰ vti ſūt ſenes ſtatuales planetici ⁊ aliꝫ. Et ponit plura breuia documēta ſm pluralitatē ⁊ diuerſitatē oīm bonoꝝ diſcipuloꝝ: ⁊ dt cū dilectio magiſtrātis habuerit etate infrigidatos: hoc eſt ſenes ſtatuales ⁊ rudes igenio ve ꝑ vel planeticos. i. errabūdos: ⁊ hoc di co oēs ſcholaſtici introitꝰ ꝑticipes: q̄d agendū inquā ſi magiſter nequeat vti luna. i. rigore correctionis apud eos. hoc mō agendū eſt: vt ſequitꝰ. Arridendū eñ eſt. i. fauendū ſenio ꝯfectis. i. ſenibꝰ: atq; ingemiſcēdum. i. cōdolendū ꝓpter ingenij ruditatē ſtatualibus. i. rudibus: planeticis vero. i. vagabundus cōgaudendum eſt ſimulacro. i. ſimilitudinibꝰ fauoris ⁊ exēploꝝ adductionibus: ⁊ ſi q̄ laſciui affuerit vt calamiſtrati: Calamiſtrū acus maior ſiue fiſtula quedā q̄ calefacta intorquet capillos a quo Cicero calamiſtratam comam appellat. phucatiq; atq; molles: tunc perurat. i. caſtiget vitiuȝ eorum penitus perurendo calamiſtros exiſtentes hirſutis circis id eſt criſpatis capillis: atq; perfundat perfuſos phuco illo colore ficto: lachrymis irrigantibus gulam eorum: hoc eſt tanto eos caſti-

ſue ratū cōmoti ꝑticipēt. ¶ Aiaduertendū eſt etiam ꝙ quorū erogatione laborioſum delinit certamē illis doctrinalis cōprobet effectus. rerū nāq; effectus exhibitiōe opis declarat. Ordine aūt cōpetēti viciſſim ſunt cōuocādi: vt fideli ſcrutinio pateat, quid ſubminiſtrantiū labor diurn⁹ erogauerit. Subminiſtrātium eñ cure nō ſemꝑ eſt cōfidendū. qm̄ aut illorū cupiditas fractꝫ aſſib⁹ plerūq; ꝑmollit: aut ſpe defraudata tepeſcit fidelitas: aut vt videant fideles rudeſcit poteſtas. Sicuti vero paupertati felici miſericorditer deferēdū eſt, ſic etiā nō min⁹ ipſi⁹ eruditionib⁹ attēti⁹ eſt inſiſtendū. ¶ Cū aūt cena paupior affuerit cōmenſalibus eſt erogāda facultas, familiaribus cōplicibuſq; vicinis inuite porrigēduꝫ: ne familiaris vox ſecreta reuelet detrahēdo: vel multiplicatis an⁹ prodigia ꝓpinet anui annectēdo. Quia autē anui conſcia futilius: Proterua in minimis procul abſit rapacitas ⁊ fame nouerca et adunca tenacitas. Cauēdū eſt etiam ne puerorum pulueri feculento pluſq̄ triennio ibidem alludat: lꝫ maxima comitum gazeue affuerit affluentia federataq; amoris opulentia: niſi ho⸗

get. vt in lachrymas irrigātibus gulā ſuā phuco perfuſa lachrymis tingāt. Molles aūt. i. laſciuos ⁊ luxurioſos eijciat caute a cōſortio reliquorū: ⁊ hoc ne alij cōmoti ſup. ſuo luxu participet reatū. i. vitiū ſue mētis. ¶ Aiaduertēdū etiā eſt q̄d effectus doctrinalis. i. doctrine cōprobet in illis ſcꝫ vicedoctoribus: quoq; erogatiōe. i. oſtēſione adminiſtratiōe ⁊ ſubſidio laborioſum certamē. i. exercitiū ſcholaſticū delinit. i. ꝑmollit. q. d. ꝓſpiciendū etiā eſt quo mō vicedoctores vt ſunt baccalaurij: ⁊ alij vicē magiſtri gerētes: ſe habeāt erga pueros ſi eos ꝓbe informēt: aut ſicco pede ptrāſeant qm̄ quocūq; mō ſe geſſerit hoc finis opis oſtēdet: rerū nāq; effect⁹ declarat. i. manifeſtat opis exhibitione. Et dās modum quō in cognitionē horū deuenit di. ſcholares ibi oēs quotquot ſunt cōuocādi ſubaudi ⁊ examinādi viciſſim. i. vicib⁹ alternis. ⁊ hoc ordine cōpetenti. i. decēti: vt pateat. i. cognoſcat vl' innoteſcat: alias appareat: fideli ſcrutinio. i. inquiſitione: quid labor diurn⁹ ſubminiſtrantiū. i. vicedoctorum erogauerit. i. docuerit eos: qm̄ nō eſt cōfidendū ſemꝑ curā ſubminiſtrātiuꝫ. Et rōnē pōit: qm̄ cupiditas. i. auaritia illorū ꝑmollit plerūq; aſſibus. i. obolis fractis vl' ab effectu: q2 aſſes illi ſubminiſtrātiū frāgūt cōſtantiā: vel q2 fracti ſunt re aut fidelitas horū plerūq; tepeſcit defraudata ſpe. ſ. lucri vl' etiā ptās eorū rudeſcit alias crudeſcit ſepi⁹: ⁊ hoc vt fideles magiſtro videnf ſua nimia crudelitate. Non ſit ḡ vicē magiſtri gerēs nimiū cupid⁹. neq; ſit in docēdo paupes piger. qm̄ vt ī lr̄a ſequit ſicuti eſt defendēdū. i. cōdonādum miſericorditer felici pauptati: illi q̄ nō eſt infecta malis vſib⁹. ſic etiā nō min⁹ imo magis attētius. i. diligētius inſiſtēduꝫ eſt. i. vacandū eſt ipſi⁹ eruditionib⁹. Exercet eñ in his duplex opus mie vnūqdē corporale: aliud ſpūale. ſ. ſalubris eruditio. ¶ Cū aūt cena ⁊c. Poſtq̄ Boe. documētā p̄miſerat q̄bus modū atq; normā magiſtris tradidit: quomō erga diſciplos ſe habere debeāt: nūc facit hoc idē circa alios a ſuis diſcipulis. Et diuidit hec ps in tres ptes. Nā p̄io ponit vnū documētuꝫ Scd̄o aliud ibi. Proterua. Tertio aliud ibi. Cauēdū. Pria adhuc in duas. Nā p̄mo documētū. Secūdo cāꝫ documēti ſubiūgit ibi. Ne familiaris vox. Expōit documētū di. Cū magr̄ ipe cena nō abūdauerit: ſꝫ ſibi cena paupior. i. tenuior affuerit: vt aliq̄d largiēdū ⁊ erogādū pietatis ītuitu diſpoſuerit: ſolūmō facultas ipa eſt erogāda cōmenſalibus ⁊ ſcholarib⁹ cū ipſo cōmorātibus: familiarib⁹ vero ⁊ cōplicib⁹ vicinis q̄d erogādū ſit illud tm̄ inuite porrigendū eſt ⁊ hoc idō ne familiaris vox ⁊c. Et in hoc reddit cām documēti: ⁊ diuidit ſm duas cās. ſcd̄a ibi. Uel multiplicitas. Et dr̄ hoc ideo fieri dꝫ ſubaudi queadmodū p̄miſim⁹: ne vox familiarꝭ ſup. vicini reuelet (addit alibi notis) ſecreta ſup. pauptatꝭ magr̄i: ⁊ h̄ ſibi ꝟbis maleficis detrahēdo. vel ēt idō ne an⁹. i. vetula cui forte erogat exiſtēs ꝓdiga. i. ſupflue larga multiplicitatis ſup. ꝟborū mēdacij: alibi multiplicitatis: ꝓpinet. i. det ſup. ſibi erogatū anui. i. alteri vetule. ⁊ hic ānectēdo ſup. multiplicati ⁊ mēdacio. ipa eñ anui ꝯſcia. ſ. domeſtice pauptatꝭ magr̄i nihil futili⁹ repiri pōt. q. d. Quid eñ vt in lr̄a. ¶ Proterua ī minimis abſit ꝓcul. Hic pōit aliō documētū q̄ auaritiā magr̄i diſſuadet atq; tenacitatē ⁊ di. Rapacitas. i. auaritia proterua. i. crudelis abſit ꝓcul ī minimis ſup. reb⁹. q. d. ⁊ etiā in maximis p illā topicā. Si illud q̄d min⁹ videt ineſſe ineſt: ⁊ illud q̄d magis: ⁊ hoc de auaritia alibi nō inepte in minimis. i. pecunijs: ⁊ ſeq̄t abſit etiā adūca. i. curua ⁊ pene inflexibilis tenacitas exiſtēs nouerca. i. inimica fame. ¶ Cauendū eſt etiā ne pu. ⁊c. Hoc ē tertiū documētū hui⁹ partis q̄d eſt de mora magr̄i extra ſuā patriā: ⁊ dr̄ q̄d magiſtro ipō extra patriā ſuā regimini ſcholaſtico incūbenti cauēdū eſt etiā ne magr̄ ipe extra ſuā patriā degēs alludat pulueri. i. labori feculēto. i. fece pleno: eorū ſup. q̄ dicta ſūt ſcꝫ ſcholaſtico regimini alludat inquā pluſq̄ triēnio: nō obſtāte ꝙ cōfluētia. i. abūdātia maxima gaze ſup. ⁊ lucri comitū. idē ſcholariū affuerit. affluētia inquā federata. i. copulata opulēta. i. abūdātia amorꝭ. Alia lr̄a hꝫ ꝯfedera

noꝛis pꝛomotio vigeat in amoꝛe: vel facultatum elatio in honoꝛe. ¶ Cū aūt ob dulcoꝛis patrie delicias parentūqꝫ venerabiles aſpectus regēdi curā quis accepit in natalis ſolis confinio: pōpoſo affatui inſiſtendū eſt. Caute ſplēdideqꝫ ꝓcurationi viciſſim ē arridēdū: veſtiūqꝫ varietate gaudendū: qm̄ veſtis polimite venuſtas: anuloꝛumqꝫ inſignia multos aliud ꝙ veritas exigat cogūt obtinere: oꝛnatus fauoꝛ: affatuqꝫ lepoſqꝫ plurimos cōparatos ſenſui erroneo Homerū excedere viſus cōpellūt: oꝛdine tn̄ docēdi ꝓtraxato diligēter obſeruato. ¶ Jocoꝛuꝫ quoqꝫ dānoſa libido attenti⁹ ablata ſit: vt qō raro cōtingit: ꝓuincialis honoꝛ foꝛmā efferat in tituli cōmendationē. Quāto magis vero venuſtatis titul⁹ ſurrexerit: tāto magis ſubditoꝛum inſiſtendū eſt fauoꝛi: vt qō ꝓpꝛij oꝛis nec̄t ꝓferri tumultibus ipſoꝛuꝫ tempeſtiuis erogeť affatibus: vt non ſolum in moꝝ dulcedine: verūetiaꝫ ꝓpꝛie facultatis acumine commendabilis inſpectetur.

ri amoꝛis: ſꝫ ī idē redit niſi. i. excepto illo ſi ꝓmotio honoꝛis in amoꝛe vigeat. i. niſi ſperet ꝙ ad maioꝛa ꝓmoueať. vel certe elatio facultatū. i. diuitiarū ⁊ lucri vigeat in honoꝛe. q. d. Tūc eīn cōmoꝛādū eſt cū maioꝛa ꝓmia expectenť. Itē puluis dr̄ qd̄ vi vēti tolliť. inde ⁊ puluerē ꝑ laboꝛe plerūqꝫ accipim⁹ vñ Verg. in quadā egloga. Quid iuuat eſtiuo defeſſum puluere abeſſe. Quā poti⁹ bibulo decubuiſſe toro. ⁊ Hoꝛ. Sūt quos circulo puluerē olimpicū collegiſſe iuuat: lꝫ foꝛte alia ibi interpꝛeteť manerie. Itē feculētes a fece diciť. id eſt fetidus vel plenus feculentus enim ſepius plenum ſignificat ſicut olus. ¶ Cum autem ⁊c. Poſtquam Boetius in hoc vltimo capi. oſtēdit qualiter magiſtri regētes ſcholas in duabus vrbibus ſolennioꝛibus vti eſt athenis ⁊ rome: ſilr̄ quoqꝫ in locis his adiacentibus extra tamen ſuā patriam exiſtentibus ſe regere debeāt taꝫ quoad ſe ꝙ quoad ſcholares ⁊ alios a ſuis ſcholaribus diſtinctos. Nunc cōſequenter in hac finali parte huius operis determinat quo modo magiſtri in patria ſua curam docēdi diſcipulos ſuſcipientes ſe debent gubernare. Et diuiditur hec pars in duas partes. Nā pꝛimo ponit documenta quedam ipſum regulantia quoad moꝛes cōponendos. Secundo quoad vitia fugienda. ſecunda ibi. Jocoꝛuꝫ. pꝛimo adhuc in duas. nā pꝛimo facit quod dictū eſt: ſecundo cauſam documentoꝛum ſubnectit ibi. Quoniam polimite. Et pꝛimo documentum ponens di. Cum quis magiſtroꝛum acceperit curam regendi ſcholas in cōfinio natalis ſoli. id eſt territoꝛio: tum ob delitias dulcoꝛis patrie. tum etiam ob venerabilis aſpectus parentem: inſiſtendum id eſt vacandum etiam ſubaudi ipſi magiſtro pompoſo. i. ſuperbo non ea ſuperbia que vitio commaculata eſt: ſed pompoſo id eſt pleno pompa philoſophica affatui. id eſt colloquio ⁊ ſermone: qꝫ pꝛo ⁊ ſimiliter arridendum eſt caute ſplendideqꝫ pꝛocurationi: ſubaudi ciboꝛum victualium reliquoꝛum: alibi pꝛocurationi mēſe legitur ⁊ hoc dico viciſſim nō quidem die ſingulo ſed cum tempoꝛis expoſtulet aut facultate permittatur. qꝫ pꝛo ⁊ gaudendum eſt ipſa varietate veſtium ſup. ⁊ aliis oꝛnatibus decentibus: vt ſunt anuli ⁊ birrum ⁊ ſimilia que honoꝛ magiſtralis requirit. Et cauſam huius ſubdens de varietate veſtium dicit: ⁊ hoc ideo quoniam venuſtas. i. decentia veſtis polimite. i. oꝛnate: qꝫ pꝛo ⁊ inſignia id eſt glorioſa oꝛnamenta anuloꝛum et alioꝛum redimiculoꝛum cogunt multos obtinere aliud quam veritas ipſa intrinſeca exigat etrequirat: quoniam Vir bene veſtitus in veſtibus eſſe peritus. Creditur a mille quamuis idiota ſit ille. Et annectens cauſam aliam hoc ipſum dicit oꝛnatus etiam fauoꝛ: qꝫ pꝛo ⁊ lepos. i. facilis affectus ⁊ colloquij compellunt ſup. plerumqꝫ excedere. i. pꝛecellere viſu ⁊ apparentia multos ſupple tales: ⁊ taliter veſtibus ⁊ fauoꝛe ⁊ facetia colloquij inſignitos: multos dico comparatos ſenſu erroneo ſubaudi ob fictam decentiam. Homerum illum poetam grecum. q. d. oꝛnatus veſtimentoꝛum atqꝫ reliqua ſupꝛadicta ſepius faciūt magiſtrū eſtimari. Homero ſapiētioꝛeꝫ ⁊ peritioꝛē ꝗuis ita in rei veritate nō exiſtat. ¶ Jocoꝛum quoqꝫ damnoſa libido ⁊c. In iſta parte Boeti⁹ poſt pꝛedicta ponit documēta magiſtros regulātia quoad vitioꝝ fugā. Et diuiditur hec pars in duas partes ſm̄ duo documēta que ponit. ſcd̄a ibi. Cum aūt. pꝛimo ponit vnum documentum quod eſt de euitatiōe iocoꝝ illicitoꝛum. Secundo cauſam documenti ſubiungit ibi. Et quod oꝛis. Et dicit pꝛimo ꝙ dānoſa libido. i. cupiditas iocoꝛum ſit ablata. ſubaudi a magiſtro attentius. ⁊ hoc ideo vt honoꝛ ꝓuincialis. i. hoim ꝓuincialiū ⁊ patrie efferat. i. extollat famā ſup. magiſtri in cōmodatiōe tituli. i. honoꝛis: qd̄ tn̄ raro cōtingit: qꝛ nemo acceptus in p̄ria eſt: neqꝫ ꝓpheta vt dr̄ in euāgelio. ⁊ ſequiť ⁊ quātomagis titulus. i. laus ⁊ honoꝛ venuſtatis ⁊ nobilitatis ſurrexerit. i. excreuerit: tātomagis eſt inſiſtēdū. i. vacandū fauoꝛi ſubditoꝛū. i. ſcholariū. Et cām documēti aſſignās dicit hec oīa iō fieri cōgruuꝫ ē vt qd̄

¶ Cuꝫ aūt tam moꝝ ꝙ̄ facultatis in publicū euene rit commēdatio: cauendū eſt ne inceſtus caput obſti pet adulteriū oꝛa cōfūdat. illicitecꝫ malignitatis fe toꝛ famaꝫ bonā denigret. Ne roſe vernum emittētes odoꝛem videātur expirare: ⁊ lilia ſudoꝛe caſtitatis q̄ ſita decreſcere videāt. ¶ Venerabilis Cratonis ef figies ꝓpꝛie facultatis complicibus: aliꝭs etiā qui eā vnico aſpectu attigerant meroꝛis cauſam et triſtitie p̄buit incremētū: q̇ cū Caſtoꝛis in diuerſoꝛio Eufra ſie vxoꝛis ſue delicias obdoꝛmiret: amplexando rep tus eſt: capillis tractus: verbere caſtigatus: vulnere laceratus: ſale fricatus: vꝛina ſeruoꝛum infuſus: an gulis eiectus: trabibus erectus: tādē laſſatis: toꝛto ribus genitalibus pꝛiuatus: ſterquilinio ſuppoſitus tranſeūtibus expoſitus: plebis abiectio: diſcipuloꝛū deſolatio: commilitonū oppꝛobꝛium: crudum que ac crudele miſeruꝫ: ac miſerrimū cunctis extitit doloꝛis ſpectaculum: affinitatis gratia parētelecꝫ gloꝛia in nullo ſibi pꝛoficientibus. ¶ Licet eniꝫ pꝛimeua quā docꝫ ſalua fiant indicia: vltima tamen alterius ſapo ris inquinamenta permanebunt.

ideſt que laus nequit ꝑferre ſubaudi ob ꝑferētis verecūdiā: cū ꝓpꝛiā laus foꝛdeat: ꝑferri inquāꝫ tu multibus. i. verbis tumultuoſis ꝓpꝛij oꝛis: illud ſaltem erogetꝛ ⁊ ꝓpaletꝛ affatibus tempeſtiuis eo rum ſcilicet ſubditoꝛum: vt ſic magiſter ipſe nō ſolum moꝛū dulcedine: ſed ⁊ facultatis. i. ſcientiarum acumine. i. excellentia ſpectetꝛ cōmēdabilis. i. laude dignus ⁊ miretꝛ. ¶ Cum autē tam moꝛū ꝙ̄ facul tatis. Hic ponit ſcd̄m documentum qui inuitat Boe. magiſtros ipſos ad fugam luxurie ſummis vi ribus deteſtandam. Et diuiditꝛ hec pars in tres partes. Nam pꝛimo documētū po nit. Scd̄o cauſam documēti reddit. Ter tio omnia iſta exemplo cōfirmat. ſecūda ibi. Ne roſe. tertia ibi. Venerabilis crato nis. Et pꝛimo ponit documentū di. Cuꝫ cōmendatio. i. laudatio ⁊ honoꝛatio tam moꝛum ꝙ̄ facultatis magiſtri in publicū. i. in publicam famam euenerit conſiderā duꝫ eſt ⁊ firmius cauendum ne inceſtus. i. luxuria vel foꝛnicatio caput eius obſti pet. i. circūdet ⁊ iclinet ⁊ etiā ne adulteriū oꝛa ſua cōfundat: ſinecdoche eſt pars ꝓ toto poſita: ꝙ̄ ꝑ ⁊ ne fetoꝛ. i. vitiuꝫ illicite malignitatis denigret et offuſcet famam ſubaudi magnis laboꝛib⁹ ꝯquiſitā. Et ra tionē reddēs hoꝝ dicit. hec ideo cōſiderā da ſunt: ne roſe. i. ipſa bona fama emittēs odoꝛem vernum. ideſt vernalem et ſuauē videantur expirare ⁊ etiam ne lilia caſti tatis ideſt ipſa caſtitas que lilijs merito comparatur: queſita ſudoꝛe. ideſt laboꝛe videantꝛ decreſcere ſup. a ſua pulchꝛitudi ne. q. d. ne ipā bōa fama redolere deſiſtat. ¶ Venerabilis cratonis ⁊c. In hac par te Boe. ſuperius dicta exēplo confirmat et duo facit. nam pꝛimo ponit exempluꝫ. Secundo circa hoc notabile quoddam ſubiungit ibi. Licet ⁊c. Et exempluꝫ pꝛo ponens dicit que et quāta oppꝛobꝛia ſub ſannationes atqꝫ blaſphemias ob adulte rij vitiū Crato incurrebat di. Venerabi lis effigies cratonis pꝛebuit complicibus pꝛopꝛie facultatis ⁊ alijs ideſt alteri⁹ fa cultatis qui attingerāt eam ideſt viderāt vnico aſpectu. ideſt intuitu pꝛebuit dico cauſam meroꝛis ⁊ incrementum triſtitie: quia dolebant virum ſcientia venerabilē adulterio fedatum. qui ſcilicet crato cuꝫ obdoꝛmiret quodam tempoꝛe in diuerſoꝛio. i. in domo caſtoꝛis illius hominis quicūqꝫ ipſe fuerit: et hoc ob delitias. i. adulterium eufraſie vxoꝛis caſtoꝛis repertus compꝛehenſus eſt in amplexando: q̄d vltra. Crato ipſe tractus capillis: caſtigatus ꝟbere: laceratus. i. laniat⁹ vulnere: ⁊ deinde ſale fricat⁹ atqꝫ poſtea in augmentū penarū vꝛina ſeruoꝝ infuſus: ⁊ iterū eiect⁹ angulis ſup. domus erectus tra bibus: tandē vero toꝛtoꝛibus ipſum vt pꝛemittitꝛ cruciantibus laſſatis ⁊ feſſis: genitalibus pꝛiuatus eſt: ſterquilinioqꝫ ſuppoſitus tranſeuntibus expoſitus: ſubaudi in ridendam fabulam. quibus omni bus ſic perpetratis extitit plebis abiectio. i. deriſio ⁊c. Uti in litera clari⁹ pꝛoſequitꝛ qm̄ litera nulla eget expoſitione ſed vbi crudele: alibi crudeliſſimum ponitur. ¶ Licet enī quandoqꝫ. In hac finali particula huius libꝛi de diſciplina ſcholariuꝫ circa pꝛoxime dicta quoddam ſubiungit notabile quo magiſtros quoſlibet commonet. vt quecūqꝫ tum in moꝛibus tum quoqꝫ adminiſtratione doctrina rum geſſerint: hec ſaltem eo oꝛdine atqꝫ modo gerant: vt ſicut media pꝛimis pꝛeualeāt: ſic quoqꝫ vlti ma medijs pꝛimiſqꝫ antecellant. q̄d tamē plerūqꝫ alio oꝛdine geritꝛ ꝯ̄uis enim pꝛimeua indicia: ſcili cet ſigna fiant quādoqꝫ ideſt ſepius ſalua: ſubaudi ⁊ laudabilia. tamē vltima ſupple indicia perma nebunt plerūqꝫ inquinamēta. i. turpia ⁊ ſcelerata alterius ſapoꝛis: ꝙ̄ pꝛima: aut ſic: tamen vltima in quinamēta alterius ſapoꝛis permanebūt. i. licet quis pulchꝛam vitā in initio vixerit: tamen ſi eam in fine inquinauerit memoꝛia honeſte vite perit ⁊ turpis permanet.

¶ Hec que in compendium huius operis adducta volumus.

Aſcenſij explanatio compendioſa.

Cura de officijs ⁊c. Hec ſunt verba Quintiliani inſtitutionū oratoriarū lib. ij. qb⁹ breuiter ⁊ dilucide officiū boni diſcipuli deſcribit: q̄ idcirco ſequēti operi p̄notāda duxim⁹ ne nihil lucis aut emolumēti ad ipm attuliſſe culpemur. Quia em̄ ſatis ꝓlixe explanatū eſt: ⁊ nō multe explanatiōis eget. ſuꝑfluū putaui ipm multis v̄bis ꝓſequi. Potiſſimū cū nō ornatū neq̄ cōditū ſermonē vt in alijs opib⁹: autor ipſe hr̄e curauerit: vſq̄ adeo vt nō velint q̄ ipm Boetij eſſe negēt. Ue rūtamē qd̄ in titulo ipm opis culpare ſolēt: q2 de diſciplina ſcholariū inſcribit̄ cū ſint q̄ putēt nomē ſcholaris nō
Scholaris. eſſe latinū ⁊ ſcholaſticū debere dici: fatemur qdē nō mere latinū: ſed e greco deductū. deflectit̄ em̄ a v̄bo ſcholazo qd̄ ē vaco: q2 vt dicit Feſt⁹ pueri ceteris reb⁹ omiſſis vacare liberalib⁹ ſtudijs debēt. Negamus tñ eſſe barbarū: cum apud Quintilianū in hoc loco repit̄: q̄uis frequēti⁹ ſcholaſtic⁹ repiat̄ apd̄ bonos autores. hui⁹ aūt capitis argumētū eſt tale. Poſtq̄ fabius q̄ntilian⁹ varijs et multis capl̄is docuit officia preceptorū ſeu magr̄orū: in hoc capl̄o docet officiū diſcipulorū di. q̄ debēt amare p̄ceptores nō minus q̄ ipſa ſtudia. In quo verbo tria cōcludit. Primū q̄ debēt amare ſtudia: ⁊ id quidē vehementer: q2 niſi amauerint nō ſtuderent: ⁊ ita nō haberent ſtudia. cū ſtudiū ſit vehemēs animi applicatio ad aliqd̄ opus peragēdū. neq̄ etiā ꝓficerent. q2 in aīam maliuolā nō introibit ſpūs ſapie. Scd̄m eſt q̄ debent amare p̄ceptorē. Et tertiū qd̄ nō minus īmmo plus vel ſaltē equaliter ſicut ipa ſtudia. Scd̄o dicit q̄ debēt amare p̄ceptores vt parentes ſuos. ꝑſuadere em̄ debent eos eſſe parentes nō corporū ſed mentiū: q2 parentes generāt corꝑa: ⁊ preceptores exornāt mentes ſciētijs ⁊ virtutib⁹: ⁊ q2 mens dignior eſt corꝑe: ideo preceptor quodāmodo p̄cellere deberet parentibus in amore diſcipulorum: niſi etiā parentes eruditionis eorū ſe participes facerent: tradēdo eos preceptoribus. De hac re di. Iuue. ſaty. vij. Di maiorū vmbris tenuē ⁊ ſine pondere terrā. Spirantesq̄ crocos ⁊ in vrna perpetuū ver. Qui p̄ceptorē ſancti voluere parentis eſſe loco ⁊c. ¶ Multū hec pietas. Hic cōmendat pietatē erga p̄ceptores docens eam afferre multum vtilitatis. Primo q2 hoc pacto fient beniuoli ⁊ libenter audiētes p̄ceptorē ⁊ credēt dictis ei⁹: qd̄ neceſſariū eſt q2 vt dicit Ariſtoteles in p̄mo Elēchorū opꝫ diſcētē credere. Item cupiēt eſſe ſil̄es p̄ceptorū: ⁊ libēter ſtudioſorū ſcholariū cetū vl̄ ſcholaſticorū ꝯueniēt. Suſtinebūt ſe corrigi: gaudebūt laudari. Nā vt illorū ⁊c. Hic oñdit neceſſitatē p̄cepti ſui: q2 niſi h̄ obſeruauerint nō poterūt diſcipuli ad frugē ꝑuenire. ¶ His viſis repetamus quedam vocabula. Plura de
Plura. officijs ⁊c. Plura ⁊ pluria ſicut cōplura ⁊ cōpluria dici apd̄ idoneos autor eſt Aul. gel. i noctib⁹ acti
Officiū. cis. officiū de hoc vocabulo ſicut de multis alijs prolixe ⁊ vtiliter diſſerit ſipontinus: que q2 vtilia
Officio. ſunt. licet plerīq̄ habeant nō habentibus his interam. Officio officis idem eſt qd̄ noceo. Cicero. de
Offector molirí eā quorū altitudo officeret auſpicijs. Interdum eſt idē qd̄ inficio. Unde offectores colorū in
Officiū. fectores dicuntur. Ueteres etiā officio pro efficio vſurbapant̄: a quo officiū dicit̄. Eſt em̄ officiū qd̄ quiſq̄ efficere debet pro cōditione ſue perſone. In quo animaduertere oportet quid loco cōueniat: quid tp̄i: qd̄ rerum aut perſonarū dignitati. vñ in familia bene inſtituta dicimus oēs in officio eſſe oportere. i. oēs oportere agere que debēt. Itē miſſos ciues obuiā legatis officij gratia legimus quādo mittunt̄ honoris impendēdi gratia: quē debemus. Nihil em̄ magis debet q̄ merentib⁹ vel exhi-

¶ Marcij celij fabij Quintiliani de officio diſcipulorum compendioſiſſima preceptio.

Cura de officijs docētiū locutus diſcipulos id vnū interim moneo. vt p̄ceptores ſuos nō minus q̄ ipſa ſtudia ament: ⁊ parentes eſſe nō quidem corporū: ſed mētium credāt. ¶ Multum hec pietas confert ſtudio. Nam ita ⁊ libenter audient: et dictis credēt: ⁊ eſſe ſimiles cōcupiſcent: in ipſos deniq̄ cetus ſcholariū leti ⁊ alacres conuenient emendati nō iraſcentur: laudati gaudebūt. ⁊ vt ſint chariſſimi in ſtudio merebūt̄. ¶ Nā vt librorū officiū ē docere: ſic horū p̄bere ſe dociles alioq̄n neutrū ſine altero ſufficit. Et ſicut hoīs ort⁹ ex vtroq̄ gignētiū cōfert̄: ⁊ fruſtra ſparſeris ſemina: niſi illa p̄mollit⁹ fouerit ⁊ ſulc⁹: ita eloquētia coaleſcere neq̄t niſi ſociata tradētis accipiētiſq̄ ꝯcordia.

bere honorē vel opē ferre. Quo factū eſt vt officia bñficia dicātur ſiue obſequia. Cicero. Odioſuꝫ ſa-
ne genꝰ hoīm officia exprobrantiū: q̄ meminiſſe debet is in quē collata ſunt: non cōmemorare qui cō-
tulit. Quintilianus. Duxit me ſimilis etas: vixerunt officia: cepit fides: amantē odiſſe nō potui hinc   Officia.
officioſus .i. obſequioſus ⁊ qui facile merentibus exhibet honorem. A quo fit aduerbiū officioſe .i.   officio-
cū officio: ⁊ vt ita dicā: obſequioſe. Officiū ēt dicit̄ magiſtratꝰ: vel q̄ honoris gratia inſtitutꝰ eſt: vel   ſus.
q̄ opē populo fert: vel q̄ ius qđ cuiq̄ debet̄ reddit. Cetere quoq̄ artes actionē ſuā officiuꝫ vocant.   officioſe.
Vñ grāmatici dicimꝰ officiū: medici officiū: architecti officiū. ab eodē vocabulo etiaꝫ officina dicta   Officiū.
eſt. locus in quo artifices opera ſua faciūt. Et hoc diſtat a taberna. qđ officina eſt vbi opa officiun-
tur. Taberna vbi venduntur. Vñ opifices ⁊ tabernaꝝ dicunt̄. Cicero. Opificēs ⁊ tabernarios: atq̄   Officina
omnē illā fecē ciuitatū q̄d eſt negocij cōcitare: Tabernas etiā antiqui cauſas dixerūt: eo ꝙ ex tabu-   taberna.
lis fieri ſoleāt. Hec ille. hoc ḡ loco de officijs .i. de debito obſequio vel ꝯuenīēte munere ſeu opere ex-   opifices.
hibitione. Si q̄s aūt querat cū officio ſit noceo quomō officiū in bonā partē accipiat̄. Dices p̄mū   Taber-
ꝙ officiū venit ab officio ṽbo ſumpto ꝓ officio. Deinde ꝙ hec ꝓpoſitio ob vñ cōponit̄ illā diuerſita-   nas.
tem importat. Nā aliq̄n eſt cōtra aliq̄n ꝓpter. Vñ cū fecit hoc ob iniquitatē tuā ⁊ feci hoc ob amici-
tiā noſtrā diuerſimode accipio. Nā p̄io mō loquor hoſtiliter. vt ſit ꝯtra iniquitatē tuā. Scđo modo
amicitie vt ſit ꝓpter amicitiā noſtrā. Officio ergo ab ob .i. cōtra id qđ vtile eſſet facio: ⁊ ita idē eſt ꝙ   Ob
noceo. Et officiū eſt id ob qđ .i. ꝓpter qđ efficiēdū q̄d factū eſt. ⁊ q̄ oīa in bonū ordinātur: officiū ēt
bonū dicit̄. ❡ Docētiū ⁊c. Sicut doceo ⁊ diſco differūt. ita docēs ⁊ dicēs: doctor ⁊ diſcipulus: doctri-
na ⁊ diſciplina. Eſt autem docere doctrinā dare diſcere eā accipere: diſciplina in diſcipulo. doctri-   Doceo.
na in docente eſt. Locutꝰ ſcḋm ipm Quintilianū ſecuti ⁊ ſecutꝰ a loquor ⁊ ſequor q in c mutauit i p̄teri-   Diſco.
to. Id vnū moneo. Nā moneo duos accuſatiuos regit. q̄ ſepe tñ a Liuio ⁊ alijs doctis admoneo te   Locutus
virtutis tue: quaſi memorē facio. Reddit aūt diſcipulū q̄ hic auditor eſt beniuolū: q̄ vnū dumtaxat   Moneo.
preceptū ei tradit. Preceptor eſt q̄ q̄ſuis artē p̄cipit: aut aliqđ preceptū dat. Eſt aūt idem p̄ceptum   admo-
fere ⁊ p̄ceptio. Sed vt Valla docet. nō idē ſunt inſtitutū ⁊ inſtitutio. Nā inſtituta ſunt mores ⁊ con-   neo.
ſuetudines a maiorbꝰ inſtitute. ſꝫ inſtitutiōes ſunt libri in q̄bus artes aut leges inſtituuntur. Unde   p̄ceptor.
ſcḋm eū Juſtiniani imperatoris rectiꝰ inſtitutiōes q̄ꝫ inſtituta diceremꝰ. Mens eſt qua meminimus ⁊   preceptū
cōcipimus res: eā aūt p̄ceptor nobis aut parit aut ornat. Pietas .i. cultus ⁊ obſeruātia in maiores   p̄ceptio.
hoc eſt in deū parētes ⁊ p̄ceptores q̄bꝰ nō dat̄ equiualēs vt .d. Boe. vñ apud Ver. Eneas inducit̄ pi-   Inſtitu-
us maxīe in deos ⁊ in parētes. cultus aūt ille pietatis erga deū: .d. grece Euſebia. ſeruitꝰ nō ſeruilis: tum.
ſed liberalis deo debitꝰ .d. latria. A pietate pro cultu fit ṽbo pio ꝓ eo qđ erit colo. Vñ plautus. Ubi   Inſtitu-
piā pietatē .i. colā. Itē piaculū .i. ſacrificiū ⁊ cultꝰ. Ver. Duc nigras pecudes: ea piacula ſunto. Ver-   tio.
ba hec ⁊ lōge plura inuenies apud ſipontinū epm. Cōferre ⁊ cōducere ꝓ ꝓdeſſe accipiunt̄. Eſt etiā   Mens.
cōfero idē qđ cōparo: interdū impēdo. Cetera vocabula nota ſunt. ❡ Ordo aūt ē: ḡ fabiꝰ q̄ntilianus   Pietas.
locutꝰ .i. poſtq̄ꝫ locutus ſum plura .i. multa de officijs .i. debito munere docētiū .i. doctoꝝ ⁊ p̄ceptoꝝ.   Euſebia
Moneo interim .i. īterea diſcip̄los id vnū .i. hoc ſolū vt amēt .i. vehemēter diligāt. Nā plus ē amare   Latria.
q̄ꝫ diligere p̄ceptores ſuos nō minꝰ: imo tm̄ aut plus q̄ꝫ ipa ſtudia .i. ſua exercitia: ⁊ vt credāt .i. putēt   Pio.
⁊ exiſtimēt p̄ceptores ſup. eē parētes .i. ꝓgenitores q̄dā .i. certe nō corpoꝝ ſꝫ mentiū .i. aīoꝝ ⁊ virtutū   Piaculū
aīe. Hec pietas .i. hec pia obſuātia ⁊ hic piꝰ cultꝰ ⁊ amor cōfert .i. ꝓdeſt ſtudio ſcholaſticoꝝ multū .i. in   Cōfero.
multis. Nā ꝓ q̄: ipſi diſcipuli ita .i. ſic amādo p̄ceptores ſuos: audiēt libēter .i. beniuole doctrinā p̄ce-   Ordo.
ptoris: ⁊ credēt .i. fidē habebūt dictis eiꝰ ⁊ ꝯcupiſcēt .i. ſimul cupiēt eē ſiles ſup. p̄ceptoris in moribꝰ ⁊
ſciētijs q̄ꝫ .i. etiā ꝯueniāt .i. cōgredient̄ ⁊ leti ⁊ alacres .i. hilares. in .i. ad ipos cetꝰ .i. claſſes ⁊ cōgrega-
tiōes ſcholariū .i. ſcholaſticoꝝ ī ſcholis ſtudio vacātiū ⁊ emendati .ſ. correpti ⁊ correcti a p̄ceptore nō
iraſcent̄: ⁊ laudati ab eo gaudebūt ⁊ merebūt̄ .i. conabūt̄ digni eē vt ſint chariſſimi .i. delectiſſimi a
p̄ceptoribꝰ ī ſtudio .i. ī officio ſtudēdi: ⁊ ñ turpit̄. Nā ꝓ q̄ vt .i. queēadmodū officiū .i. debitū opꝰ ⁊ exerci-
tiū illoꝝ .i. p̄ceptoꝝ ſeu doctoꝝ ē docer̄ .i. tradere doctrinā ſic .i. hoc mō officiū ſup. hoꝝ .i. diſcipuloꝝ ē
ſup. p̄bere .i. exhibere ſe ſup. ipos dociles .i. aptos vt doceant̄. Alioq̄n .i. aliter certe neutrū .i. neq̄ hoc
neq̄ illud .i. neq̄ officiū p̄ceptoꝝ: neq̄ officiū diſcipuloꝝ ſufficit .i. ſatis ē ſine altero .i. ſine reliquo. Et
ſicut ortꝰ .i. ꝓpagatio hoīs cōfert̄ .i. ꝯficit̄ ex vtroq̄ gignentiū .i. patre ⁊ matre. vñ dici ſolet. Vir ge-
nerat: mulierq̄ parit: ſꝫ gignit vterq̄. Et ſicut ſup. ſparſeris .i. q̄libꝫ ſpargeret fruſtra .i. inuanū ſemi-
na niſi ſulcus .i. terra ſulcata ⁊ arata p̄mollitꝰ .i. ꝑus mollificata: ⁊ .i. etiā fouerit illa ſup. ſemina. Ita
eloquētia .i. ars recte loquēdi ⁊ oīs alia ēt ſciētia nequit .i. nō pōt coaleſcere .i. cōſolidari: ⁊ vt dicunt
fructificare: niſi cōcordia tradētis .i. magiſtri. ⁊ acciplētis .i. diſcipuli ſociata .i. cōiuncta .i. niſi poſtq̄ꝫ
fuerit vnita ⁊ ſimul annitens.

Finis.

❡ In Boe. aut quēuis aliū de diſciplīa ſcholariū breuis ⁊ dilucida Jodoci badij aſcēſij ꝯmētatio.

NOn ſatis ī vota tua Joānes optīe ꝯceſſiſſe viſus ſuꝫ. vbi Boetiū de ꝯſolatōe p̄hica dili-
genti recognitiōe recēſui: niſi ⁊ h̄ opuſculū qđ de diſciplina ſcholariū inſcribit̄: cōmēta-
riolo nr̄o ꝓſequar qđ lꝫ tibi negare nō poſſeꝫ: moleſtiꝰ tñ effeci ꝙ ſtilū minꝰ latinū: imo
ſubīde barbaꝝ offēdi: vſq̄ adeo vt ſuppoſitū ⁊ nō illiꝰ cui aſcribit paꝝ eē ſuſpicer. Quo
accedit ꝙ poſt opꝰ de ꝯſolatiōe h̄ ſcribere ſe teſtat̄: cū certū ſit poſt illud nihil a Boetio
ſcriptū: cū neq̄ illđ abſolutū putēt. Q̄ tñ fatet̄ ſe leuiori nūq̄ꝫ ſtilo q̄ꝫ hic puſuꝫ: vt rudi ꝯſulat captui
qđ diuū Hieronymū ī biblijs ⁊ diuū Cyprianū ī multis feciſſe ꝯſtat poſſeꝫ fortaſſis adduci: vt Boe-
tianū putē: veꝝ multū referre arbitror an q̄s diſertꝰ cōſulto elegantiā ⁊ elaboratū ſtilum fugerit vt

ſanctos feciſſe credimus: an inopia ingenij ⁊ imperitia: cũ aſſequi nequeamus noluiſſe mentiamur. qꝺ huius operis authoꝛẽ ex eo feciſſe cenſeã: ꝙ traiectione ⁊ neſcio quo nõ ſatis apto ſuco: ſtilũ obſcuraſſe viſus eſt: vſq₃ adeo vt ne grãmatice quidẽ cõſtructionis ſatis cõſtet rõ: verũ vtcũq₃ eſt elucidãdum nõ taxãdũ cõmiſiſti hoc opus vtilitatis longe pluſq₃ venuſtatis habẽs. Itaq₃ ad inſtinctũ accinctus: id lectoꝛẽ admoneo: vt ſentẽtiarũ potiꝰ pondus q̃₃ ſermonis: q̃ nullus eſt: iſtinc oꝛnatũ decerpant. Intẽtio authoꝛis eſt ſcholaſticos erudire libellꝰ eſt vnꝰ ſtilus ꝓſaicus. Qualitas doctrinalis.

¶ Carmen iuuenile Joannis Sulpitij Verulani de moꝛibus in menſa ſeruandis.

Uos decet. Authoꝛ ꝓlibat materiã de q̃ dicturꝰ ẽ ⁊ dt ꝙ in hoc opuſculo vult docere ipſos iuuenes q̃s moꝛes debeãt ſuare in mẽſa. Addit cãm finalẽ di. id ẽ o puer hoc carmẽ tibi ꝯpoſui vt ſtudeas. i. diligenter incumbas ſimul ꝟtuti ⁊ literulis. i. ſciẽtijs ꝓ captu tuo. Aiaduerte aũt lectoꝛ h̃ ꝑmũ quoad ſniam duo. quoꝝ vnũ eſt ꝙ decenter ⁊ ꝯueniẽter hoĩes ꝑcipue iuuenes nõ ſolum debent phie ſpeculatiue operã dare. ſed etiã practice ⁊ moꝛali: vt authoꝛ eſt plato. cuiꝰ ꝟba trãſtulit Aulus gel. in li. de noctibꝰ atticis ſic. Phia o ſocrates res eſt elegãs ſi modice q̃ſpiã ꝑ etatẽ attigerit. at ſi ſupra modũ tꝑs in ea cõtriuerit hoĩm eſt coꝛruptela. Nã ſi q̃s vel ameno ſit acriq₃ ingenio vltraq₃ etatẽ philoſophet: neceſſe eſt eũ rex oĩm eſſe iꝑitũ q̃rũ vſu₃ calleat op₃ q̃ q̃s honeſtus ꝓbuſq₃ eſt futurus ⁊c. Alterũ eſt ꝙ ſignãter dicit authoꝛ vt ſtudeas ꝟtuti ⁊ literulis ſimul: q2 op₃ vt is q̃ ſapientiã vult adipiſci habeat ꝟtutẽ. dictũ eſt eñ ſapientie. i. In maliuolã aĩam nõ introibit ſapia. nec habitabit ĩ coꝛpe ſubdito pctis. Attẽde q̃₃ ad vocabula puer. Decet ſepe ponit̃ imperſonale. verbũ actiue vocis: rarius perſonale. ⁊ regit vtroq₃ modo actm̃: vt talis ꝑtus decet deũ: facit ꝟbalia multa: vt decꝰ eſt qꝺ oꝛnamẽtũ. decoꝛ pulchꝛitudo foꝛme: decẽtia pulchꝛitudo moꝛũ: decoꝛum pulchꝛitudo loquendi.

Uos decet in mẽſa moꝛes ſeruare docemꝰ
Uirtuti vt ſtudeas literuliſq₃ ſimul
Que priꝰ admoneo miti puer ĩdole ſerua.
Precq₃ tuis oculis hec mea iuſſa tene.
¶ Sit ſine labe toga: et facies ſit lauta manuſq₃:
Stiria nec naſo pendeat vlla tuo.
¶ Et nihil emineant: et ſint ſine ſoꝛdibus vngues.
Sit coma: ſit turpi calceus abſq₃ luto.
¶ Linguaq₃ nõ rigeat: careant rubigine dentes.
Atq₃ palam pudeat te fricuiſſe caput.

Menſa dicit̃ a metioꝛ qꝺ habet in preterito menſuſſum ⁊ in ſupino menſum. ⁊ eſt aut tabula ad quã veſcimur: aut id qꝺ ſimul in ea ponit̃. Studere eſt alicui rei diligẽtẽ operã dare ⁊ ſtudioſe incũbere: regitq₃ dtm̃: ſ₃ trãſumptiuẽ ⁊ minꝰ ꝓpꝛie ſumptũ ꝓ eo qꝺ eſt ſtudendo diſco: actm̃ regit. Literulis eſt diminutiuũ nomẽ deductũ a lr̃is vbi ſcies ꝙ lr̃a in ſingulari nũero ⁊ lr̃e in plurali nõ idẽ ſignificãt. nã in ſingulari lr̃a eſt manꝰ aut modꝰ ſcribẽtis: aut vnũ elemẽtũ: ſeu vna ſola lr̃a: vt a vł b. In plı̃ aũt ſignificat ep̃lam: ⁊ frequẽter oẽm ſciam q̃ lr̃is ſcribit̃. Si q̃ras q̃re ergo vſus eſt diminutiuo. dico ꝙ ꝓpter duo. pꝛio q2 lr̃is nõ potuit dicere in hoc gñe carminis. ſcꝺo q2 in etate puerili nõ docent̃ magne ſcie: ſ₃ literule. i. puẽ ſcie: h̃ ẽ grãmaticales. cũ q̃bꝰ ẽt bonos moꝛes ⁊ bõa iſtituta te diſcere coboꝛtat̃. ¶ Que pꝛiꝰ ⁊c. Hic admonet authoꝛ vt ꝑcepta q̃ poſiturꝰ ẽ añq₃ loquet̃ de moꝛibꝰ ĩ mẽſa ſuãdis habeãt̃ ſemꝑ p̃ oclis. oꝛdo ẽ. o puer ſup. q̃ es miti indole. i. clemẽti igenio ⁊ bõa natura obſua. i. cuſtodi q₃ ꝓ ⁊ tene p̃ tuis oclis. i. añ tuos oculos: hoc ẽ ĩ mẽoꝛia tua: hec mea iuſſa. i. ꝑcepta q̃ admoneo priꝰ ſup. q̃₃ loq̃r de moꝛibꝰ mẽſe. Snia eſt clara ꝓ cõſtructiõe ⁊ vocabuloꝝ ſignificatiõe. Aduerte ꝑmũ ꝙ moneo ⁊ eiꝰ ꝯpoſita regũt duos actõs: tũ res de q̃ fit admonitio p̃t ẽt ĩ gtõ poni: vt admoneo te p̃teriteuite tue: q̃ſi ſit mẽoꝛẽ te facio. Puer miti ĩdole ẽ venuſta locutio ꝑ regulã talẽ. Ois dictio ſignificãs totũ vł ſubiectũ regit ptẽ vł ꝓꝑetatẽ ĩ gtõ vł ĩ abltõ mediãte adiectiuo laudis vł vituperij ẽt in gtõ vł ĩ abltõ poſito. In gtõ ſm Ser. magis grãmatice. In abltõ magis elegãter ⁊ latine. Indoles ſm ſuiũ eſt imago ꝟtutꝭ future ⁊ ſ₃ Nonũ tm̃ adoleſcẽtiã ꝯſuetudo ĩdolẽ dr. Iuſſa ſ₃ Laur. d valla ethe roclytũ ẽ gñe ⁊ dcliñ. Nã ĩ ſinglari ẽ maſcu. gñis ⁊ q̃rte dcli. ⁊ ĩ plı̃ neutri ⁊ ſcꝺe dcli. dclinat̃ eñ hic iuſſus huiꝰ iuſſus huic iuſſui. Et plr̃ hec iuſſa hoꝝ iuſſoꝝ q̃₃uis hec iuſſu₃ q̃₃ dicat̃. ¶ Sit ſine la. ⁊c. Hic autoꝛ põit ꝑmũ ꝑceptũ qꝺ ẽ d hõeſtate veſtiũ ⁊ coꝛpoꝝ ⁊ toga. i. q̃lib₃ veſtꝭ maxĩe exterioꝛ. d₃ eẽ mũda ⁊ facies ⁊ manꝰ lote tꝑe matutĩo: ⁊ añq₃ eat̃ ad mẽſa₃: ⁊ naſꝰ emũctꝰ ne putredo depẽdeat. Cõſtruc. patebit. labes dr macula ꝑ q̃₃ ĩ dãnũ aut pctm̃ aut vituꝑatõe₃ labimur. lota ẽ ꝑtici. a lauo: cuiꝰ ſupinũ re

gulare eſt lauatū.q̄d aliq̄n repit̄ ſincopatū ⁊ ē lautū:⁊ p̄ mutatione hu9 diphthōgi au ī o lōgū fit lotū frequēter aūt ita mutata legim9: vt codicē a caudice: coꝝ a cauro: colē a caule: moꝝ a mauro: plaſtrū a plauſtro: cloſtrū a clauſtro ⁊c. Stiria ē illa glacies q̄ ex guttis ꝯgelatis d̄pēdet a tignis ⁊ tect̄ domoꝝ ad cui9 ſilitudinē vocat hic autoꝛ imūdiciā q̄ pēdet de naſo pueroꝝ ſtiriā. Naſus nūc maſculinū ponēdū eſt: ſꝫ olim dicebat̄ hic naſus. aliq̄n hec naſa. aliq̄n hoc naſum. vn̄ Plaut9. ſagax naſum habes dicit. Toga a tegēdo: ⁊ ē veſtis am pla ⁊ longa qua tegimur. q̄ q2 ea t̄pe pacis vtebant̄ Romani: ſolet poni ꝓ pace: ſicut apd̄ Ciceronē. Cedāt arma toge. i. cedāt bella paci: ⁊ apud Martialē clarū militie frōto decuſq3 togeq3. Eſt āt ꝓpriū indumētū romanoꝝ. vn̄ ꝑgētē togatā gētē romanā itelligere debem9. Et q2 ſulpi. rome ſcꝛipſit: iō bn̄ dicit. Sit ſine labe toga

Exprimere ⁊ pulices: ſcabiemq3 vrgere noſcentem

Nec te ſordidulum qui videt iſta vocet.

Seu ſpuis aut mūgis: nares mūdaſve: memento

Poſt tua concuſſum vertere terga caput.

Mucorem aut tāgas digitis: ſputum ve reſorbas

Panniculo naſum mungere nempe decet.

Et ructare caue quin ora in terga reflectas:

Stringe os ⁊ crepitum coge tenere nates.

Mundicieq3 tibi placeant: medio quoq3 cultu

Utere: ne turpis vel videare leuis.

Nec maledicta refer: nec promas turpia dictu

Eſt ſtomachoſa quidem dicere turpe tibi.

Moribus vrbanis curato preditus eſſe.

Parce gule turpi: luxuriamq3 fuge.

Parce ⁊ auaritie: bilem frenare memento.

Inuidulus: tumidus: non odioſus eris.

Ordo ē. Toga. i. veſtis tua puer: ſit ſine labe. i. imūdicia ⁊ facies tua ſit lauta. i. lota vel lauata ſeu mūdata aq̄s ⁊ man9 tue ſup. ſint laute. Nec ꝓ ⁊ non: ⁊ vlla ſtiria. i. vlla immūdicies habēs modū ſtirie nō pēdeat ſup. de tuo naſo. H̄ eſt ſis inunct9 ⁊ mūdus anteq3 ad mēſam accedas. ¶ Et nihil ⁊c. Hic autoꝛ oſ̄dit q̄uo certa mēbꝛa curāda ſint: ⁊ dicit q̄ vngues nō ſint lōgi ⁊ ſordidi: ⁊ capilli ⁊ calcei nō ſint lutoſi: ligua nō ſit rigida p̄ imūdiciā ꝯcretā. dētes etiam ſint puri ⁊ ſine rubigie. Deīde monet nos circa curāda corpa eſſe cautos ⁊ circūſpectos: ibi. Atq3 palā ⁊c. ⁊ d̄t q̄ turpe eſt fricare caput corā hoīb9 honeſtis aut extrahere pulices: aut alios v̄miculos aut fricare prurigīnoſam cutē: q2 q̄ talia videret te facere diceret te eē ſordidū. Eminere extra reliq̄ appere: vn̄ q̄ ceteros hoīes altitudine excedit ⁊ q̄ muros ciuitatis excedit eminet. vngues ergo eminēt q̄n ſunt longiores q3 carnes digitoꝝ. ſūt aūt vngues hoīm leonū auiū ⁊ ſiliū. vngule aūt equoꝝ muloꝝ ⁊ ſiliū. Coma d̄r cōplexio capilloꝝ tā in muliere q3 in viro. Ceſaries aūt magis viris cōpetit: eſt etiā metaphorice coma ī frōtibus arboꝝ. Calcei ſunt quos galli ſotulares min9 latine vocāt. Regere eſt rigidū: hoc eſt durū ⁊ inflexibilē eſſe vel fieri. Rubigo eſt macula q̄ frequēter ī ferro neglecto ꝯtrahit̄ ſubrufi coloris. ¶ Seu ſpuis ⁊c. Docet quales res q̄ fragilitate humana idecēter obuenire poſſunt: tēperanda ſunt di. q̄ ſi aut ſpuendū eſt: aut mūdāde nares. i. ſternutādū memēto v̄tere caput tuū cōcuſſuꝫ ab h̄mōi paſſiōe poſt terga tua. Mucorē aūt ſeu fetorē nariū non digitis nudis ſed pāniculo de lino debes excipere: etiā ſputū aut immūdiciā naſi aut cerebri: ſi in os colligeris nō reſorbebis: ſed eiſcies caute ne quis videat. Si forte debilitas ſtomachi ructare cogat ſummopere innitendū vt os poſt tergū reflectas. Ructādus eſt ſcreatus ⁊ īpetuoſus ſon9 oris: quē more porcoꝝ q̄dā comedēdo faciūt. Claudēda ſunt p̄terea nates ſeu clunes: ne aut ſtrepitū faciāt: aut fetorē emittāt. Mucoꝛ hic accipit̄ ꝓ imūdicia naſi: ē ēt vitiū panis: q̄n ē ſitu obſit9 ex vetuſtate. ſicut vini acoꝛ. Reſorbas hic tertie ꝯiuga. ē cū frequētī9 replat̄ ſcd̄e: ſꝫ vt dicit ſerui9 frequēter v̄ba ſcd̄e ſubtracta e penultia lr̄a fiūt tertie. vt ferueo feruo tergeo tergo. caueo cauo. ſorbeo ſorbo. Panniculū. hoc etiā de lino dixit more italico. Nates ſunt poſteriores p̄tes circa anū. ¶ Mūdicieq3 ⁊c. Docet ſeruare mediocritatē in veſtib9 īter lumē ſeu elegātiā ⁊ ſorditatē: monetq3 vt veſtes ſint mūde ne videamur turpes ⁊ ſint in mediocri cultu ⁊ nō nimis culte: ne videamur leues ſup. ī moꝛib9 ⁊ aīo. ¶ Nec maledicta ⁊c. Docet ſuare modeſtiā in loquendo ⁊ vitare ꝓpacitatē lingue di. o puer nō referes maledicta. i. ꝯuitia: hoc eſt lꝫ fuerit laceſſit9: ⁊ q̄s tibi maledixerit: noli maledicta referre. i. maledicēdo r̄ñdere. ⁊ mītomin9 decet te p̄orē maledicere. Monet etiā vitare verba ſcurrilia ⁊ ad luxuriā incitātia di. nec. i. ⁊ nō: ꝓmas. i. nō ꝓferas de pectore tuo turpia dictu. i. vt dicant̄ vel dū dicūt̄: vel ad dicēdū. Monet p̄terea ſuare decoꝝ di. q̄ nō vtemur v̄bis q̄ nō ꝯpetūt etati noſtre. Nō aūt decet puerū habere v̄ba ſtomachoſa. i. alto ſtomacho cū grauitate ⁊ iracūdia ꝓlata. ¶ Moꝛib9 ⁊c. Docet vitare ruſticitatē: ⁊ vitia capitalia ſeu moꝛtalia: gulā luxuriā auaritiā irā inuidiā ſupbiā odiū ⁊ odioſitatē ⁊ deſidiā. ⁊ tā turpes ludos q3 turpes viros: q2 ſcriptū eſt. Cū ſctō ſctūs eris ⁊c. Urbanus. na. nū. eſt ad vrbē p̄tinens vbi ſolent eſſe venuſti mores. Predit9 d̄r a p̄re ⁊ datus: quaſi p̄ter ceteros donata natura vel deo aliqua v̄tute vel arte. Parce gule. i. abſtine a gula ſicut Uerg. dixit Parce metu. bilis eſt ſanguis melācholicus cū ad irā ꝓuocamur. ⁊ ponit̄ hic ꝓ ira. d̄r notanter frenare. q2 nō poſſum9 penit9 extirpare irā. Un̄ Hora. in. j. ſer. Deniq3 q̄tin9 exci-

dit peditꝰ vitiũ ire. Cetera itē nequeũt ſtultꝭ herētia ⁊c. Differt aũt ab iracũdia: q̄ vt idē dicit in epl. Ira furoꝛ breuis ē ⁊c. iracũdia aũt ꝓlixioꝛ. Nā iracũdꝰ naturalr̄ ad irā incitat̄. Solet p̄terea in pueris nō eſſe inuidia magna: idō pulchre vtit̄ diminutiuo di. Nō erit inuidulus. Tumidꝰ d̄ꝛ inflatꝰ elatꝰ ſupbus. Odioſus potiꝰ paſſiue ſignificat: ⁊ eſt q̄ moleſtꝰ ē. ⁊ vtrũq̧ fugiēdũ eſt puero tā moleſtũ eſſe q̄ odiſſe. Nō aũt dicēduȝ ē odio odis in p̄nti: lȝ Cic. ſemel odias dixiſſe legat̄. Deſidia d̄ꝛ a de ⁊ ſedeo ⁊ eſt ī accidioſo ⁊ pigro.

Deſidiam fugies: atq̧ omnia turpia pelle.
Et ludi turpes ſint procul atq̧ viri.
¶ Fidus ſis audenſq̧ bonis: temerarius eſſe
Deſpice: non audax ſis timiduſq̧ nimis.
¶ Nec penitus mutum nec te decet eſſe loquacem.
Conuenit ille toro: conuenit iſte foro.
¶ Et manſuetus eris: rectum te lectus habebit.
Detege nec ſocium: nec tua membra moue.
¶ Nec ſis difficilis nimium nec credulus eſto.
Dedecus ⁊ metues ⁊ reuerere bonos
¶ Futilis ⁊ mendax nunq̄ nimiũq̧ ſeuerus
Eſto: ſed et comem munificũq̧ velim.
¶ Sis pius: atq̧ colas ſuperos: venerare parētes:
Et noceas nulli: ſurripiaſq̧ nihil.
¶ Nec ſis vinoſus: q̄uis potaſſe Catonem
Fama refert: fugias ſumere vina mera.
¶ Non ſis deriſoꝛ non ſomniculoſus: iniquus
Non iudex nec tu teſtis iniquus eris.

¶ Fidus ⁊c. Monet vt iuuenis ſeruet fidelitatē ⁊ fortitudinē di. o puer ſis fidus: q̧ ꝓ ⁊ audens. i. ꝓ tpe ⁊ opoꝛtunitate aīoſus hoīs. i. ad bona faciēda: ⁊ deſpice. i. ɔtēne. fuge eſſe temerariꝰ. i. temere ⁊ ſine circũſpectiōe quicũq̧ aggrediens: hoc eſt ne ſis nimis audax ⁊ timidus. Audax eſt aſſidue audēs: ⁊ eſt vitioſus ꝑ ſupabundātia. timidꝰ eſt ex natura ⁊ ita cōtinue timens ⁊ hȝ vitiũ puſillanimitatis ꝑ defectũ foꝛtis aũt ſeruat mediocritatē. ⁊ eſt q̄ audet cũ debitis circũſtātijs: vbi qñ queadmodũ quātũ in q̄bus: ⁊ ꝓ q̄bꝰ audēdũ eſt. Eſtq̧ foꝛtis audēs ⁊ timens aliqñ: ſȝ neq̧ audax neq̧ timidus vnq̄. Deſpicere ē ꝑ cōtēptũ nolle aliquē aſpicere. ⁊ cōponit a deoꝛſuȝ ⁊ ſpatio. ¶ Nec penitꝰ ⁊c. Hoꝛtat̄ vt puer ſeruet modũ in loquēdo ne ſit mutꝰ aut elinguis vel garrulus ⁊ loquax. i. aſſidue loquēs: q̄ꝛ ille. i. mutus cōuenit toꝛo. i. lecto vbi tacendũ oīno eſt. ⁊ iſte. i. loquax ⁊ litigioſus ɔuenit foꝛo iudiciali vbi lites agātur. ¶ Et māſ. ⁊c. Docet ſeruare modum in lecto vbi puer erit māſuetus ⁊ nō petulās ſe aut ſociũ detegēs: aut ſe moderate mouēs. ¶ Nec ſis. monet ſeruare moduȝ ī credulitate ⁊ adhibēda fide di. q̧ nō erit nimis difficilis ⁊ tardus ad credēdũ nec nimis facilis ſeu credulꝰ. Monet etiā generalr̄ vt vitemus oē dedecus: ⁊ reueremur oēs bonos. ¶ Futilis ⁊c. Docet ſeruare modũ in ſeueritate ⁊ rigoꝛe v̄boꝝ di. q̧ puer nō erit futilis. i. vaniloquꝰ v̄ba ſua inutiliter effundēs aut mēdax: ne nimiũ ſeuerus. i. rigoꝛoſus in ſequendo v̄itatē: hoc eſt q̄ ab opinione ſua nullomō poſſit flecti. vt Aug. docet in lib. cōtra mēdaciũ: etiā obſequioſa mēdacia vitāda ſunt. Eſt aũt ſeuerius nimis frigide ſeruās v̄itatē: ⁊ ita durus: nulli cōcedēs. qđ improbat di. ſȝ ⁊ comē munificũq̧ velim ſup te eē. Comis d̄ꝛ cōcinꝰ: affabilis: cōmodus ⁊ vt inquit Valla. Comis eſt benignꝰ hō ⁊ facilis q̄ alijs nō grauate inſeruit. Futilis q̄ verba ſua ꝓfundit a vaſe futuli quo in ſacrificijs vtebant̄: q̄ꝛ latũ os ⁊ fundũ ſeu pedem tā ſtrictũ habebat: vt ſtare nō poſſet quin liquoꝛē effundat: qđ cautũ fuit ne aqua ſacrificātibus habēda in terrā poneret̄: qđ piaculũ putabat gētilitas. ¶ Si ⁊c. Cohoꝛtat̄ puerũ ad pietatē erga ſuperos ⁊ parentes ⁊ dehoꝛtat̄ ab iniuria ⁊ furto. pōt aũt ſic intelligi tex. ſis piꝰ ſup. erga deũ: colas ſuperos. i. ſctōs ⁊ ſctās: venerare parētes: diligimꝰ tepide: amamꝰ feruēter: colimus cũ veneratione ⁊c. ¶ Nec ſis. Monet ne iuuenis ſit bibax ⁊ appetens vinũ nec bibat meratiꝰ. i. vinũ purũ ſed dilutiꝰ. i. vinũ immixtũ aqua qđ q̄dā minꝰ latine limphatũ vocāt. Pꝛo vocabulis cognoſcēdis audiamꝰ Lau. de val. Vinoſus inq̄t mulieroſus ⁊ libidinoſus ⁊ ſilia dñr q̧ q̄s affectꝰ ſit ab hoc: ⁊ amat vinũ mulieres ⁊ libidinē. Nigidiꝰ aũt vt auc. eſt Aulꝰ gel. hoc inq̄t inclinamētũ v̄boꝝ ⁊ hmōi. Vinoſus mulieroſus religioſus ⁊c. Significat copiā quādā imodicā rei ſup q̄ d̄ꝛ. Quocirca religioſus is appellat̄ q̄ nimia ac ſupſtitioſa religiōe ſeſe alligauerat: eaq̧ res vitio dabat̄. Poſt multa tādē v̄ba Aulus gel. legē dare videt̄: vt earũ rerũ quarũ vſus certꝰ ⁊ p̄finitꝰ ac limitatꝰ eſſe debet: vt vini mulieris ⁊c. Et copiā vitio dat̄: earũdē noīa in oſus vituperiũ habeāt. Earũ v̄o reruȝ noīa q̄ quāto copioſus: tāto decentiꝰ cōuenit laudē impoꝛtēt vt foꝛmoſus: ſpecioſus: generoſus: animoſus: gratioſus: ſtudioſus: Eſt ergo vinoſus nimiꝰ amatoꝛ vini. Potare aũt quādā immodicitatē ſignificat. vñ ⁊ potatiōes vilipēdunt̄. Nō ergo dicit q̧ fama eſt catonē bibiſſe: q̄ꝛ hoc fere neceſſariũ ē: ſȝ potaſſe vſq̧ ad ſupfluitatē. vñ potꝰ d̄ꝛ ebꝛius. Si q̄ras vbi lectũ ſit catonē potaſſe. dices eũ in multis locis: tñ apud. C. ceſarem vt autoꝛ eſt Pli. ſcđs. iij. li. epl̄arũ ad ſeruũ ſuuȝ ſic inq̄t. Erũt officia antelucana. in qua incidere impugne necat ne catoni q̄dem licuit. Quem tñ. C. ceſar ita rep̄hendit vt laudet. Deſcribit eñ eos q̄bus obuius fuerit cuȝ caput ebꝛij retexiſſent erubuiſſe. Deinde adijcit. Putares nō ab illis catonem ſed illos a catone dep̄hēſos. Potuit ne plus autoꝛitatis tribui catoni q̄ ſit ebꝛius quoq̧ tam ve-

nerabiliserat hoc ille. Fama ergo refert potaſſe catonem. vñ Señ. Vir alioquin grauiſſimus citius ſe ebrietatē laudare q̄3 catonē ppter eā de honeſtate dicebat. Nō ſis deriſor ⁊c. Precipit ne puer ſit deriſor aut ſomniculoſus. i. deditus nimio ſomno: ne vocat⁹ poſtea ad iudiciū ſit iniquus iudex: aut teſtis mēdax. ¶ Omnib⁹ in rebus ſtudeas ⁊c. Varia precipit ⁊ primū dat generale preceptū de modeſtia ſeruāda in oibus reb⁹. de qua ſolet dici. Oib⁹ adde modū: modus eſt pulcherrima virtus. Et

¶ Omnibus in rebus ſtudeas precor eſſe modeſtus

Sis auidus laudis ſit tibi cura boni.

Si bene moratum laudabimus atq; colemus

Sic ⁊ honorus eris: ſic eris ipſe grauis.

¶ Secūdus libellus huius opuſculi.

Nunc faciles aures aīm q̄3 trade ſerenū

Morigerare mihi mollia iuſſa dabo

¶ Non ſu3 qui laudem ſummo te accūbere mane.

Judice conueniens me dabit hora cibum.

Nec vos ante focum cenas pducite longas:

Hoc faciat caupo: qui ſapit iſta fugit.

¶ Sterne toros nitide lautoſq; appone quadrātes

Atq; ſalem ⁊ cererem: flumina: vina: dapes.

¶ Te vitare velim cupidus ne vt lurco ſonoras

Contractes fauces: mandere rite decet.

Et licet antiqui cubuiſſent tempore prono,

Te colla hec etas recta tenere iubet.

Et finito menſis cubitis herere potentes

Tu tantum faciles ponere: repone manus.

¶ Tu quoq; puer iubeo ſedeas vel raro ſed aſtans:

Pocula mitte celer: pone ve tolle dapes.

Juraq; conuiuas ſuper importare miniſter

Effuge: nam turpis ſepe fit inde toga.

¶ Quodq; iubebit herus facilis ſemperq; ſubito:

Queq; tibi dederit tu tibi ſume locum.

Quodq; vir egregius pauido tibi porriget: illud

Sume libens grates aptaq; verba refer.

¶ Eſto tribus digitis magnos nec ſumito morſus.

Nec duplices offas mandere vtrinq; iuuet.

Hora. in. i. ſermonum. Eſt modus in reb⁹ ſunt certi deniq; fines: quos vltra citraq; nequit cōſiſtere rectum. Deinde cohortat̄ ad auiditatem laudis ⁊ ad eā quā ſanctā emulationem vocant ad curam ois boni ⁊ honeſti. hoc enim pacto inquit efficieris vir honorus ⁊ grauis. Moratus dicit̄ qui habet bonos mores. moroſus qui nimis eſt difficilis in moribus.

Nunc faciles ⁊c. Precepturus alia iterū facit auditores attētos ⁊ beniuolos precaturq; vt accōmodēt ſibi faciles. i. prōptas ⁊ dociles aures ⁊ animū ſerenū hoc ē ceteris curis vacuū additq; puer morigerare. i. moru3 gere mihi: ⁊ dabo tibi p̄cepta mollia. i. facilia ⁊ nō dura. ¶ Nō ſu3 ⁊c. monet ne a prima luce incipias igurgitare vſq; ad ſupremā. Sūmo mane. Plat⁹ ſm Ser. decli. ⁊ dixit ad manipulū. Focus eſt loc⁹ vbi ignis fouetur. caupo q̄ vinū vēdit ⁊ caupona dom⁹ ei⁹: quā galli tabernam vocāt. ¶ Sterne ⁊c. Deſcribit officiū ei⁹ q̄ ſeruit mēſe ſeu accumbētiū di. q; primum ſternet toros. i. lectos: q2 in triclinijs olim diſcūbebāt. etia3 licet ad toros nō ſedeam⁹ tñ ſternendi et aptādi ſunt: deide cautos ⁊ mūdos quadrātes q̄ pleriq; in locis ex quadrato pane fiunt. aut ex metallo. ſi vero rotundi ſint orbes vocant̄ vulgus ſciſſoria vocat. Tamen inter fercula primu3 apponet ſalem quē nouiſſimū tollet. Sciat aūt recēs gramaticus ſalē pro cōdimento etiā maſculinū eſſe: ſ3 aduertat peritior in ntō duntaxat neutrū reperiri. Vñ affra. Quicq̄d loquunt̄ ſal merū eſt. q̄d aſperiſſe Terētiu3 putāt vbi dixit. Qui h3 ſalē q̄d in te eſt. q. d. q̄d ſal alij interpretent̄. i. quam rem vel q̄d vide3 habere ſalē in te ⁊c. Tum apponet cererē. i. panem. Tū flumina. i. aqua3 munda3 ⁊ vina: ⁊ nouiſſimo dapes. ¶ Te vitare ⁊c. Monet vt honeſtus ſine ſonoritate oris comedas: ⁊ rect⁹ mēſe nō incumbēs ſedeas. Lurco dr̄ qui cū auiditate lurcat. i. cibū ingurgitat. Lurca aūt ē os guлei vel vtris. vñ lurcones capacis gule homines. ¶ Tu q̄3 puer ⁊c. Ne aūt ſibi ſemper ſedendū putet: monet vt raro ſedeat: vel dic pri⁹ locut⁹ fuiſſe de diuite ⁊ herili filio. nūc de famulo du3 di. Tu q̄3 puer ⁊c. Docet p̄terea celeriter dapes ⁊ pocula ponere atq; reponere: ſ3 caute. ſic vt iura. i. liq̄res vl' aq̄ i q̄b⁹ decocte ſūt nō fundant̄ i diſcūbētes vl' eo4 veſtes. ¶ Quodq; ⁊c. Pulchre p̄cipit vt ſcholaſtici morigeri ſint: vtq; nō difficiles ſ3 dū iubent̄ aſſidere parcāt ſumētes locū a dño ſeu patrefamil. aſſignatū ſumātq; cū gratia4 actiōe bolū a maiorib⁹ porrectū. ¶ Eſto trib⁹ ⁊c. Docet quō ⁊ quantū capiāt cibū di. Eſto. i. comede tribus digitis. ſ. pollice ⁊ duob⁹ primis: nec ſumito magnos morſus: nec iuuet te mādere. i. maſticare vtrūq;. i. ab vtraq; pte

oris duplices offas.i.fruſta ⁊ pulmēta. ¶ Dapſilis ⁊c. Inuitat ditiores ad beneficentiā ⁊ largitatē di. Tu dapſilis ⁊ largus impartire.i.ꝑtim largire tuo ſodali.i.q̄ tecū ſedet ⁊ lectis rebꝰ vacat ⁊ pauꝑibꝰ dapes.i.cibū. Impartire hic ē impatiui modi ꝟbi deponētalis. Legit̄ ēt imptio actiuū. ¶ Nec vos ⁊c. Mādat iterū vitare gulositatē ꝓpter dānū ⁊ turpitudinē q̄ ex ea ſequunt̄. Comedones qui nimis comedūt dn̄r: ſicut ⁊ māducones bibones q̄ nimis bibūt ⁊c. ¶ Eſſe decet. Ordo eſt. Decet eē i.māducare. Eſt eñ ab edo nō aꝰſū: infinitiuꝰ ſup. vt viuas: ⁊ n̄ decet viuere vt edas. Reliqua nota ſūt. ¶ Gauſape nō ⁊c. Iterū cohortat̄ ad mundiciē ſeruandā inter comedendū di. Nō macules gauſape.i. illud qđ ſup mēſam ſternitur: nec macules cibo aut potu pectora tua ⁊ mentum non ſtillet tibi ex cibo aut potu dependente et caue ne manꝰ ſit tibi vncta.i.pinguis: ſiccabis aūt ⁊ terges ſepe ora.i.labia ⁊ digitos mappa.i.mātili adapta.i.ad hoc tibi dato. Et tua palma.i.manus: ſꝫ maxime palma non faciet moraꝫ in quadra. id eſt in vaſculo eſcario: ſiue quadrās fuerit more italico: ſiue aliud. ¶ Qđ tibi ⁊c. Pulchre docet qui cibus cuilibet ſumēdus eſt ⁊ qñ: dicens ꝙ is qui ante quemlibet poſitus eſt: hoc eſt in proxima parte eſcarij et nō eſt ſumendus donec ſodalis manū reduxerit. nec priuſqꝫ tecum obſoniū reciſuꝫ fuerit. Ordo eſt. Tu ſume qđ fuerit ſiue caſu ſiue maiore ſic volente tibi vicinum. tñ cede tuo ſodali.i.noli ſimul cum eo cibum capere. dum.i.donec ille referat.i.reducat manū: ⁊ caueas ſumpſiſſe fruſta.i. particulas. reciſa.i. iterū inciſa. Nam primum in maiores: deinde in minores particulas ſcindunt̄. Caueas inquā ſumpſiſſe dum.i.ꝗꝫdudū miniſter vel ſodalis tuꝰ ſecat.i. diuidit in fruſta. vel ſic caueas ſumpſiſſe reciſa.i. ea q̄ ceſa ſunt dum ſodalis ſecat obſoniū tuum in fruſta. Lurco.i. ligurio vel liguritor: ⁊ vorax homo legit.i. excerpit abſqꝫ rubore.i. pudore ⁊ verecundia dulces bolos quos q̄dā morcellos dicunt. ¶ Nō manibus ⁊c. Monet ne immodeſtus ⁊ inhoneſtus ſis in mittēdo manū in gremiū tuum vel ad pudenda. ⁊ poſtea ad cibū vellicando eū eiſdē vnguibꝰ quibꝰ et illa. Itē ꝑcipit ne pedes agites maxime in crura tecū accūbentis. qđ inhoneſtum eſſet. ¶ Incidaſqꝫ ⁊c. Iterum docet quo pacto comedes di. ꝙ incidas priusofellā.i.fruſtū carnis. Errāt eñ qui offam putāt eſſe panē temperatū vt dicūt iure. cum ſit caro ipſa forte iure conſperſa. Habet aūt ofella primā breuem ⁊ ſcribit̄ vno f. ⁊ offam primā longaꝫ ſcribit̄qꝫ gemino. Incidas ergo prius ofellā.i.paruū fruſtū carnis quā dens tua cōtundat ⁊ caue ne morſa tibi.i.a te hoc eſt ne ea q̄ tu momordiſti ſemel ſeu panis ſit ſeu obſoniū: tingant̄ rurſus.i.iterū in eſcariū vbi ius eſt. Itē nec.i.nō ⁊ tu nō lingas digitos: nec rodas oſſa turpiter: videlꝫ dentibꝰ aut vnguibꝰ. Tu aūt potes rodere ea cultello.i.carnes abſtrahere dulciter. vñ addit rite.i.decēter. ¶ Siue ſup ⁊c. Docet quō ſupflua cōgeras. Naꝫ ſi ita ceteros factitare videris cōgeres corticē panis pomoꝝ ⁊ caſei ſup mēſam oſſa aūt vel in paterā.i.vas potēs ⁊ amplū ad hoc appoſitū: vel iace ea ſub pedibus: ſic tñ vt neminē cōtingas nec offendas. ¶ Nec tanqꝫ ⁊c. Monet ne fruſta obſonioꝝ turpiter attractemus priuſqꝫ ſumamus: ⁊ adhuc inhoneſtius eſſet attractata deſerere. Ordo eſt. Nec tēta.i.frequēter tene: nec dilige.i.ex multis tibi ad eligendū ſegrega fruſta obſonioꝝ tanqꝫ ficos.i.ſicut tētāt q̄ ficos emūt ⁊ lumē ⁊ viſus vel oculus eat.i.dirigat̄ tibi hunc.i.in hāc partē q̄cūqꝫ.i.in quācūqꝫ manus tua gerit hoc aūt dicet ne q̄s deijcias: aut fundas: aut frangas: au turpiter ꝯctes nō vidēdo:

¶ Dapſilis ⁊ largus ſemper blandeqꝫ ſodali.
Impartire tuo: pauperibuſqꝫ dapes.
Nec nos obſcenos laudabimus aut comedones:
Eſſe decet viuas: viuere non vt edas.
Namqꝫ cibus nimius capiti ſtomachoqꝫ nocebit.
Corporis ⁊ vires ingenijqꝫ rapit.
¶ Gauſape non mades aut pectora: nec tibi mentū.
Stillet: ſitqꝫ tibi ne manus vncta caue:
Sepe ora ⁊ digitos mappa ſiccabis adapta.
In quadra faciet non tua palma moram.
¶ Quod tibi vicinum fuerit tu ſume: ſodali
Cede tuo: referat dum tamen ille manum.
Dumqꝫ in fruſta ſecat caucas ſumpſiſſe reciſa
Lurco legit dulces abſqꝫ rubore bolos.
¶ Nō manibꝰ gremio immiſſis tibi vel licet vnguis
Quod ſumes: reſidens non agitato pedes.
¶ Incidaſqꝫ prius ꝙ dens contundat ofellam.
Tingantur rurſus ne tibi morſa caue
Nec lingas digitos: nec rodas turpiter oſſa:
Aſt ea cultello radere rite potes.
¶ Siue ſuper menſam cortex cumuletur ⁊ ipſa.
Oſſa vel in pateram, prepedibuſue iace.
¶ Nec tanꝙ ficos tenta: nec dilige fruſta.
Et quocunqꝫ manus huc tibi lumen eat.

quo manū impellas. ¶ Nec ſociū ⁊c. Monet iterū vt oculos cuſtodiam⁹ nec inepte ⁊ truculēter ſodales inſpiciam⁹ aut obſerue m⁹ q̄d comedāt. E cōtrario aūt geſt⁹ ⁊ mores noſtros ſepe cōſpiciem⁹: vt ſi q̄d affuerit: corrigam⁹. ¶ Pocula quū ſu. ⁊c. Docet quō pocula ſumes di. ꝙ p̄us terges os tuū mappa nō manib⁹: ⁊ ſumes vaſcula vna manu: immo trib⁹ dūtaxat digitis. ſ; pateras .i. vaſa tam magna vt nō poſſint commode ſine p̄iculo effundi vna manu leuari: ſumes decenter vtraq; manu.

¶ Nec ſocium torue inſpicias quidue ederit ille
Aduertas: geſtus inſpice ſepe tuos.
¶ Pocula quum ſumes terga tibi mappa labella
Si tergas manibus nō mihi charus eris.
Vna manu ſumat paterā ni hāc iactet in hoſtem
Theſeus: aut Beli ſint monumenta patris
Aſt ſi hanc binis manibus captabis: id apte
Efficies: digitis pocula ſume tribus
¶ Et teneas oculos nec ſupra pocula fare.
Plena aliquo vita ſit tibi buca cibo.
Deme merum cratho: multum ne forte ſuperſit.
Quod nolit ſocius ſumere rite tuus.
Qui ſapit extinguet multo cū fonte falernum
Et parco limpham diluet ille mero.
¶ Non facies binos hauſtus: nec feſſus anheles.
Sibila nec labijs ſtridula prome tuis.
Nec cito ſorbebis velut oui lutea grati.
Nec nimium tarda ſume falerna mora.
Vnum ſiue duo ad ſummum tria pocula ſumes.
Si hunc numerum excedes iam mihi potus eris
Fac videas quocūq; bibes modicūq; pitiſſa.
Crater ſiue calix det tibi vina breuis.
¶ Os, q; tergebis ſemp poſt pocula: palmas
Ablue: quum menſam deſeris atq; labia.
Innectens q; genu iungens quoq; brachia: proſit.
Dicito: ſed tolles ordine queq; ſuo.

Ordo duoꝝ verſuū medioꝝ eſt vna manus ſumat paterā quā galli terſiā vocāt: ni .i. niſi theſe⁹ vir ille fortiſſim⁹ iactet hāc .i. hmōi pōderis in hoſtē .i. i lapithas: aut niſi ſint monumēta beli patris eliſſe de q̄ ⁊ ei⁹ patera ſic Ver. in .i. Eneid. Hic regina graue gēmis auroq; popoſcit Impleuitq; mero paterā quā bel⁹ ⁊ oēs a belo ſoliti ⁊c. plura i ſiluis nr̄is de theſeo ⁊ belo dixim⁹. ¶ Et teneas oculos ⁊c. Iterū docet quō ⁊ q̄d bibes: tenebis inquit oculos ne vagēt dum bibis: cauebis ne multū loquaris tenēs poculū i manu: curabis habere os euacuatū cibo: p̄uſq; bibes: i crato ſocij nō ſines vinū euaporare. ſ; ſi non biberis aliud infunde: aut ſi eodē vaſe bibis nō pl⁹ infundes q; tu ebiberis. Si vinum acrū ⁊ fumoſū ē diluet aqua: merū di. purū ⁊ immixtū ⁊ ſubaudit vinū. Falernū eſt vinū ardēs ⁊ nobile qd in falerno mōte cāpanie italice naſcit. In vltio verſiculo aut hipallage ē: vt ſit diluet limpham parco mero p̄ eo qd eſt diluet parcum meruz limpha. Aut re vera vult tm̄ aque eē debere. vt nō aquā in vinū: ſ; vinum etiā modicū in multā aquam fundere videaris. Diluo compoſitum eſt a di ⁊ luo vel a di ⁊ lauo. quod in cōpoſitiōe fit luo vt proluo diluo abluo: ⁊ ſunt tertie cōiuga. ſicut aliquādo lauo lauis lauit per tertiā cōiuga. declinat. ¶ Non facies ⁊c. Docet quomō bibendū ſit dicēs p̄mo ꝙ vno tractu bibes nec tā lōgo vt poſtea anheles ac ſibiles. Scdō vt tēperate. ne taz cito ac ſi luteū .i. rubrū oui ſumas nec nimis lenta mora. Tertio vt nō ſepe vt dicit ꝙ ad ſummū ter ꝙ ſi frequēti⁹ biberis reputaberis pot⁹ .i. ebri⁹. Quarto vt caute bibas ne cogaris poculū aſſumptū deponere aut dānum incurras: ad qd remedium eſt inſpicere q̄d bibas ⁊ pitiſſare .i. tenuiter p̄bare: ⁊ id ne pot⁹ quez reſpuis mult⁹ ſit monet breui vaſculo vti. ¶ Os quoq; ter. ⁊c. Poſtq; oñdit quō ad mēſaz accedenduz: ⁊ quomodo in ea manducādum ⁊ bibendum ſit: oſtendit quomodo ab eo diſcedēdū ſit dicens ꝙ poſt potum tergebis os: ⁊ ablues palmas poſt quem diſerueris menſam. ſiliter ⁊ labia. Diſcedens aūt inflectes genu ⁊ iungens man⁹ dicēs proſit qd honeſte di. Nam proficiat ineptum. ⁊ p̄ficite importunū: ⁊ impertoſius videtur. hoc dicto tolles oīa quibus vſus es debito ordine et illis ſuo loco repoſitis ablutus abeas quo te vocant officia. Hec ad ſulpitiana ſatis ſit annotaſſe plura in ſiluis noſtris qui volet videbit. hunc q; apicem noſtrum adiunctum ſinet.

¶ Carmen iuuenile Sulpitij verulani de moribus in menſa ſeruandis explicit feliciter.

Apex Aſcenſianus.

Hec ſatis eſt mundū comēq; accedere menſam.
Nil probꝰ ī cūctis ꝯſpiciare locis.
Proinde puer qualem ſatages deducere vitam.
Te perꝙ poſſis admonuiſſe velim.
Mane experrectꝰ quas condidit optimꝰ autor
Chriſtus: eas referes ſupplice mente preces.
Deinde ſalutatum ꝓperabis vtrūq; parentem.
Et quicūq; tue cura ſalutis erit.
Tum quemcūq; vides venerandum religione.
Sanguine: canicie: moribus: officio.
Huic ſi forte ſedes ſatagas aſſurgere: ſi ſtas
Aut tranſis: retegens tempora . flecte genu:
Tum preceptoris tibi patris amore colendi
Auribus atq; oculis menteq; verba cape.
Que ſi forte tibi minus intellecta reliquit:
A condiſcipulis ſunt repetenda tuis.
Intellecta autem: ne mox neglecta queraris:
Inſcribes nitido ſepe legenda libro.
Tandē vbi doctꝰ eris reliquū eſt bn̄ viuere cures
Ignariſq; tibi cognita precipias.

Finis.

Antonius Petrus Duuelandus ſtudioſis ſalutem.

Accipite Boetium de conſolatu philoſophico duplici cōmentario explanatum: vt ſi quando fortuna in vos ſeuiat (ſeuiet forte non ſperata: vt de me nūc experior) autoris noſtri exemplo philoſophicis ſtudijs recreemini. Accipite ⁊ diſciplinam ſcholarium eidē autori aſcriptam: ꝙꝙ vel ſtilus huius ſe ex felici illa boetiana officina haud prodijſſe ſatis teſtetur. Accipite ⁊ Quintiliani preceptum de officio diſcipulorum obuijs vulnis (vt aiunt) amplectendum. Demum iuuenile carmen Sulpitij de moribus in menſa ſeruandis. Erratulis noſtris facile parcet ſpero quicumq; hunc noſtrum Boetium cum illis qui hactenus impreſſi ſunt conferet: ſi tamen aliqua non expiabilia inuenerit id exemplari quo vſu ſumus oro aſcribat.

Valete.

Ex calcographia Joannis Marion ſolertiſſimi impreſſoris 1521.

¶ Humberti mõtiſmoretani de inge-
nuis adoleſcentum moribus ad dñm
Gilbertum crab perq̃ doctiſſimũ do-
ctorumq; amantiſſimum libellum.

Qui cupis: et mores: et linguam
noſſe: latinam.
Collige candidulas noſtra per
arua roſas.
Collige candidulos flores: fructuſq; ſalubres:
Exemploq; tibi ſint bone lector apes.
Cũq; datur: ſtudio ⁊ nodũ mẽs dura repugnat:
Moribus ⁊ ſanctis literuliſq; vaca.
Tempus erit quo tu velles ſtuduiſſe: gẽmaſq;
Effluxiſſe tuos: ⁊ ſine fruge: dies
Sed tunc que nunc eſt nec erit cõceſſa facultas
Nec: ſi ſit: poteris: tu mihi crede: pati.
Confectus ſenio nunq̃ bene taurus aratrum
Qui non ⁊ primo tempore geſſit habet.
Arbor ⁊ excreuit curuum que fortis in arcum
Ardua non vnq̃ rectior aſtra petit.
Limpidus ⁊ ſolito fluxit cum riuulus alueo:
Vix alia quiſq̃ fecerit ire via.
Sic animus longo eſt hominis cũ durus ab euo
Ipſe ſua conſtans in ſtatione manet
In ſtatione manet: ⁊ qui queat artibus vllis
Viuendi leges frangere: nullus erit.
Nunc igitur dum tẽpus habes te voluere libros
Te iubeo mores lector amene ſequi.
Cumprimũ aureolus terris ſua lumina reddet
Lucifer: e tepido corripe membra thoro.
Corripe membra thoro: menti ne torpor opacas
Inducat nebulas: in vitiumq; trahat.
Corpor enĩ eſt Lethes miſſuʒ de gurgite mõſtrũ
Quod cecas veneris nos trahit in furias.
Quoq; panomphẽum ſolitas vetat ante tonãtẽ
Implicitos furijs fundere mane preces.
Hinc fugias turpe eſt iuuenis nã lãguidus eque
Quam pauper tumidus: q̃q; ſenilis amor.

Adde quod in molli veneranda ſcientia lecto
Non ſedet: at multo parta labore venit.
Vnde poetifico Parnaſi in culmine montis
Eſſe canunt ſacras Bellorophontis aquas.
Nam multus labor eſt altum cõſcẽdere montem
Hec vatum in ſuaui cortice mella latent.
Mella latent certe que non guſtabit aſellus
Mella teraphneis vberiora fauis.
Iccirco vt ſtudeas: ſtudioq; inimica repellas
Pigritie ſcelerũ monſtra profana caput.
Cumprimum aureolus terris ſua lumina reddet
Lucifer: e tepida corripe membra thoro.
Et tua ne robur ferus in precordia demon
Accipiat: muni te cruce: tutus eris.
Regẽ hominum: regẽq; deum: qui lucis: ⁊ atre
Qui tibi dat noctis tempore tuta: cole.
Mox oculi: nimio mox ⁊ languentia ſomno
Cum manibus liquidis ora lauentur aquis.
Pecte flagellantes: cãdentia colla capillos:
Veſtis heſterno ſit tua munda luto.
At puer inde humilis patrem matremq; ſaluta
Et quicũq; tuo dignus honore venit.
Precipue famulos Chriſti venereris oportet:
Si blande cupias indolis eſſe puer.
Mox ſacras quibus alti tonãs venerat̃ in edes
Maturum attricto pectore flecte gradum.
Ingreſſus templum ſacra te prolue limpha.
Illa quidem vitium non capitale fugat.
Hic nec vana loqui: nec vano incedere paſſu
Vt faciunt quos fert gloria vana velis:
Sed genibus flexis ſanctã alti tonãtis ad aram
Funde rogabundas ſupplice mente preces.
O pater eterno qui cuncta tenore gubernas:
Vnus in aſtriferi trinus ⁊ arce poli.
Numina ſint totum tua ſanctificata per orbem:
Adueniant famulis celica regna tuis.
Et tua per terram fiat: celumq; voluntas
Quotidie famulis des alimenta tuis.

Et debentibus vt laxamus debita noſtris
Laxes ſic nobis debita noſtra pater.
Et face ne noceat nobis temptatio: ſed nos
A cunctis tādem ſolue benigne malis.
Hinc abiens ſacris Chriſti genitricis ad aras
Pectore dic humili regia mater aue.
Mater aue in partu: ⁊ poſt parū ꝟgo: nec ante
Ullius humano ſemine tacta viri.
Mater que dominum ſyncero in ventre tuliſti:
Fouiſtiꝗ tuo non violata ſinu.
Sit dominus tecum: tellus cui ſeruit: ⁊ ether:
Inter virgineos o benedicta choros.
Fructus ⁊ ille tuo quem caſto in ventre tuliſti:
Sit celo: terris: ſit benedictus aquis.
Quem tu pro nobis qui fons pietatis: ⁊ idem
Juſticie lumen: virgo pudica roga
Poſt ſacra vt miſſam cantarit in ede ſacerdos
Ad ſtudium leta mente recurre tuum.
Des operam ſtudio: lege plurima: lecta memēto
Rectorem debes quem timuiſſe: time:
Nec prohibent noſtri ientacula ſumere verſus
Illa tamen ſumas ſi moderata puer.
Sume igitur moderata puer ientacula: pauca
Diluta ⁊ fontis vina liquore: bibas.
Raro intrat ſaturum venerāda ſciētie ventrem
Nec ſtudij capiunt ebria membra fauos.
Ingenium: robur: rapte quoꝗ mentis acumen:
Obtundit: minuit: ſuffocat: ebrietas.
Ebrietas greſſus tentat: ſenſum obruit ⁊ que
Candida nunc fuerant nigra repente facit.
Ebrietas venerem: rixas: certamina: ſecum
Fert quocunꝗ pedes pernicioſa trahit:
Hanc puer vt tortum fugias ſtudioſe colubrum:
Toxica qui turpi ſub cute ſemper habet
Hanc vbi vitaris ſtudio feruente reuoluas:
Que diſcenda tibi iuſſerat ante regens

Poſt vbi clara dies biſquinas egerit horas
Prandia chare puer: ſed moderata: cape.
Ante tamen ꝙ menſa adeas benedicite dices:
Signabiſꝗ pia fercula cuncta manu.
Plutonis duras pellit crux aurea fraudes:
Crux hominum certe vita ſaluſꝗ fuit.
Crux tulit eterni pendētia corpora regis:
Impius hanc metuit religioſus amat.
Si quiſꝗ affuerit digna grauitate verēdus
Limpida de puro flumina fonte dabis.
Poſt manibus lautis cū quiſꝗ reſederit: eſcas
Et lauto appones dulcia vina vitro.
Nec menſam niſi iuſſus adi: mea iuſſa memento
Hic quoꝗ cum fueris ſemper honeſta ſequi
Sis hilaris vultu: linguam frenare memento:
Sal capias cultro: ſepe parumꝗ bibas.
Nec macules craſſo mantilia munda liquore.
Nec caput aut digitos confricuiſſe velis.
Nec diſco attigeris qđ dentibus ante reponas:
Nec turpem natibus: nec dabis ore ſonum.
Nunꝙ vel cubitis vel pigro pectore menſe
Nixus eris: nobis ſi placuiſſe voles.
Impartire dapes ſocijs: cum fercula ſumes:
Sat fuerit digitis continuiſſe tribus.
Cum dapibus ſuperata fames: ⁊ victus edendi
Extiterit celſi munere regis amor.
Uertice nudato non immemor ipſe bonorum
Que tibi dat Chriſtus talia verba refer.
Immenſas grates agimus tibi maxime rector:
Humano generi qui bona tanta facis.
Qui viuis claro ſeculorum ſecula celo
Hic vbi nos vita diffugiente vehes.
Gloria: laus: ⁊ honor: virtus: eterna poteſtas:
Perpetuo tecum: ſint: vigeantꝗ die.
Mox redeas operam ſtudio: libriſꝗ daturus:
Ultima dum cene venerit hora tue.

Tu quoqꝫ tunc humili dices benedicite vultu.
Poſtq̄ cibū grates reddere promptus eris.
Si quiſqꝫ affuerit digna grauitate verendus
Quid vetet ipſe tibi: qui iubeatqꝫ: vide.
Illiuſqꝫ tua fer verba recondita mente
Sed fuge femineos q̄ potes ipſe choros.
Femineos odi: peſtis quia maior in orbe.
Nulla poteſt hominem cōminuiſſe: choros.
Dum linum purgant: dum nent: acriqꝫ fauilla.
Caſtaneas torrent. ſegnia verba ferunt.
Segnia verba ferunt: iuuenis tunc cereus illic.
Addiſcit que mox dedidiciſſe volet.
At mihi ſis charus potius ſecreta requiras:
Hic vbi doctorum ſuauia dicta legas.
Nam cibus vt ſuauis nutrit tua corpora: nutrit
Sic animam lepidi nobile dogma viri.
Inde ſalutato diuumqꝫ: hominumqꝫ parente:
Compones tepido languida membra thoro.
Hic tacitus ſomnum accipias: ſuas tēpora libri:
Et ſua nocturnus tempora ſomnus habet.

¶ Ad libellum vt dn̄m Guillermū drouinum p̄ceptorem meum petat.

Guillermum pete codicille: eumqꝫ
Noſtro nomine milies ſaluta
Qui noſtre tenere iuuente alūnus
Qua mons caſtalias acutus vndas
Profuſe ſitientibus miniſtrat
Tam doctum dedit: ⁊ bonum magiſtrum
Bono in diſcipulo probent: amentqꝫ
Quiqui zizania carent proterua.

¶ In antonium ſonerium Hexaſtichon.

Cur canis oblatras: ſed nō canis: id tua mōſtrāt
Corpora: ſed duro ſtat tibi corde canis.
Nunc depone canem: iam non latrabis: eriſqꝫ
Vir ſubito inſanus cum canis ante fores
Si latras hac eſſe canem ratione putabo:
Qua ſi vlules verum te reareeſſe lupum.

¶ Finis.

¶ Regiſtrum.

AA a b c d e f g h i k l m n o p q A B C D. Omnes ſunt quaterni preter q ⁊ D qui ſunt duerni.

BIBLIOTECA ...RSITARIA DE ...ANADA

P·V

CAJA
C-96